

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyílttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- A miniszter az aradi gyermekkorházról.
- A városi tisztviselők fizetésrendezése.
- Csalás bíról palástban.
- Harora készen.
- A tudomány áldozata.
- A szabadkai futtatás.
- Ügyészi vádirat egy aradi vezérigazgató ellen.
- Merénylet egy közigazgatási bíró ellen.
- A magyar Barblizon.
- Elnapolták a szabadkai főtárgyalást.
- Tarkaságok.

Gyilkoló formaságok.

Arad, november 10.

Budapest legujabb háztulajdonosa, örökéletű Petőfi Sándor kifejtette annak képtelen voltát, ha valaki nyakendő nélkül akarja megvédeni a házat. Aradon most más valamit állítottak be az abszurdumok közé: azt, ha a gyerekhalál ellen alapszabályok nélkül akarnak küzdeni. Nevezetesen, Európára szóló ujdonsága ez a kisdetek higienájának, a melyről nem tudott Behring, a diftéria-szérum főtálatálója, se pedig Pasteur, a himlőoltás mestere. Alapszabályok nélkül járványt pusztítani, apró halálra ítéleteket menteni nem lehet.

Tudniillik már minden egyéb meg lenne hozzá. Meg van, Andrányi Károlynak megindító, sziveket gyújtó áldozatkészségéből, a gyermekkorház. Tágas, szellős, világos, modern épület, felszerelve az utolsó ágylepedőig, berendezve a legkisebb, műszerig. A

készen álló és mégis lakatlan kórháznak a belügyminiszter már meg is adta a nyilvánossági jogot. S most nyilvánossági joggal vannak zárva a modern gyermekkorház kapui, s üresen a szobái. Se pénz, se felszerelés nem hiányzik a régóta várt, humánus misszióhoz. De az alapszabályok hiányzanak. A kórházat pedig csak azok szerint lehet kezelni és igazgatni. Ugy látszik, a higienikus intézményeknél is az igazgatás, kezelés és hivatali elintézés a fő, a gyógyítás másodrendű dolog.

S fájó csufúsága az eseményeknek, hogy a teljesen berendezett, mintaszerű gyermekkorház akkor marad használatlan, olyan időben kénytelen paragon hevertetni az értékét, amikor legtöbb szükség van rája. Aradon a diftérisz terjed s röpti egyre több-több lakás ajtajára a járvány vörös céduláit. Az iskolák is zárva vannak. A betegeket el se lehet különíteni; a nagy kórház nem győzi befogadni valamennyi gyereket. S a ragály terjed, — pedig, ha a betegeket el lehetne a gyermekkorházban helyezni: a halálozás arányából, meg a veszedelem terjedéséből is egyszerre elválnának egy darabot. De nem lehet. Szinte szimbolikus képnek tárgyául kínálkozik ez a dolog. Le kellene festeni a sok siró, kétségbeesett gyereket, akik a fiatal Halál elől menekülnek, s könyörögnek a gyermekkorháznak, hogy mentse, védje meg

őket. A gyermekkorház pedig maga is könnyezve felel nekik: „Nem lehet. Nincsenek alapszabályaim. Várjatok“...

A bürokráciának ennél kegyetlenebb dolga alig volt. Ráérés, halogatás, kényelem hibásabb alig lehetett valaha, mint az, amely a belügyminiszteriumban július óta várhatja az alapszabályok elintézését. Mert akár mennyire fontos dolog is a kórház alapszabályának megszerkesztése és átvizsgálása, július óta ezt el lehetett volna intézni. S így kikerülhették volna azt a képtelenséget, hogy a belügyminiszterium megadja a nyilvános jogot a kórháznak, — de ugyanakkor magánál tartja az alapszabályokat, amelyek nélkül a nyilvános jogot gyakorolni, a kórházat megnyitni, a gyermekmentést elkezdni nem lehet.

Talán, amint nyakravaló nélkül lehetett osztrákot és muszkát ölni, talán alapszabályok híjával is lehetne a kórház működését megkezdetni. A járvány kivételes állapotot teremt, kivételes intézkedéseket tesz szükségessé. Bizonyára nem esnék sérelem senkin, ha a meglevő gyermekkorházban azok kezdenék meg egyelőre a gyógyítást, akik eddig a Fehér Kereszt magyar-utcai gyermekkorházában végezték. Se a szülők nem bánnák meg, hogy a gyerekeiket alapszabályok nélkül lopják vissza a másvilág felé vezető utról, se a közvélemény nem haragudnék érte. Minden jó szellemekre — hát ássák ki végre a mi-

A Holnap költői.

Kató a misén.

Pompás, fehér karácsony éjen
Kidobta a szikrázó hóba,
Kidobta a havas semmibe,
Magzatját a papék Katója.

Aztán Kató, a kis cseléd-leány
Szédülve, tántorogva, félve,
Ahogy illik, elment maga is
Éjfél, szent vidám misére.

Kató gazdája, az izmos pap
S falusi nyája énekelnek:
„Dicsértessék az eget ura,
Hogy megszületett az a gyermek.“

Az a gyermek, ott Betlehemben.
Kató felsír a papi szóra
S az a gyermek, a betlehemi,
Könnyezve tekint le Katóra.

Aztán a hivek szétoszolnak,
Kató lefekszik dideregve,
Istenre s a vig papra tekint
Lázában s két szegény gyerekre.

Ady Endre.

Ne nézz be kripták ablakán.

Ne nézz az én nagy könnyes zöld szemembe,
Nem jó benézni kripták ablakán:
Lelkemben most egy sugaras nagy asszony
Fekszik halotti ravatalán.

Örökké ég a máglyatűz előtte,
S egy fekete hárfás, sirató kobold
Ott ül az én holt asszonyom fejénél —
Száz éve már, száz éneket dalolt.

Ne nézz be hát az én könnyes szemembe,
Nem jó benézni kripták ablakán:
Ha háborgatod, holtan is megérzi,
Hogy bekacagsz hozzá te fekete lány . . .

Dutka Ákos.

Gyászos kántus.

Kálvin fehér tornyára hamu hullt,
Szürke hamu és szürke por ma minden.
Mi urunk, adj az álomhoz erőt,
Ha örök béke szunyad sziveinken.

A templomkertben őszi szél danol.
Irgalmas atya, te légy a mi várunk,
Kegyelmes arcod derüljön le ránk,
Ha ótalmat és segédelmet várunk.

Sárga sarló jár az égi mezőn:
Sárga sarló pengéje mit kaszálgat?
Bölcs bíránk, sujtó karod vesse ki
Sorát a jónak, sorát a galádnak.

Kálvin fehér tornyára hamu hullt,
Szürke hamu és szürke por ma minden:
Siralmas éhók szunyadatok el
A mi békétlen, beteg sziveinken!

Emőd Tamás.

Május.

Ira: Gróza Mily.

Persze, hogy a ligetben vagy valami parkban történt. Hol is történhetne májusban? Persze, hogy zöld kombok, orgonák alatt, egy olyan, a fák közé jól eldugott allásban ahol nem igen járnak emberek s ahonnan nagyszerűen meg lehet látni és hallani, ha valaki mégis arra készül tartani. Hát ott ültek ők ketten. Az asszony meg a kapitány és ráfektette puha, a babos piros ruhából kivillanó karját a támlára. Már minthogy az asszony, mert a kapitány csak nézte és megindultan sodort néha egyet vastag fekete bajuszán.

Ez a bajusz volt az oka sok mindennek. Mert a mióta ez fényesre kefélve, illatosra locsolva megjelent az utcában, az asszony menten elvesztette az étvágyát. Addig jól emésztő nyugodt teremtés volt, egyszerű és kis igényű,

nisztérium akta-porából azokat a csodatevő alapszabályokat, amelyektől annyi sok gyerek sorsa, annyi család nyugalma és boldogsága függ!

Harcra készen.

Minisztertanács. — Előcsatározások. — A holnapi pártértekezlet.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10.

A Justh-csoport harcra készen áll a „mérsékelt“ csoport ellen. A két tábor a holnapi döntő csata előtt egyáltalában nem mutatott közeledést egymáshoz és így érthető, ha a politikai világ minden figyelme a függetlenségi párt holnap esti pártértekezlete felé irányul. Ez a pártértekezlet, az eddigi előjelek után ítélve, rendkívül izgalmas lefolyású lesz. Erre mutatnak a mai előkészítő tanácskozások, amelyek egyrésztől Kossuthnál, másrésztől Justhnál folytak le.

Mai tudósításunk itt következik:

A minisztertanács.

Ma délelőtt minisztertanács volt a kereskedelemügyi minisztériumban, amelyen Wekerle Sándor miniszterelnök beszámolt bécsi kihallgatásainak eredményéről. A minisztertanács tudomásul vette a miniszterelnök előterjesztését, de a felett nem határozott. Félhivatalosan ezt a kommunikét adták ki a tanácskozásról:

Ma délelőtt fél tizenegy órakor a kereskedelemügyi minisztériumban Wekerle elnöklésével minisztertanács volt, melyen a kormány valamennyi tagja résztvett. A tanácskozáson Wekerle beszámolt bécsi kihallgatásáról, amit minisztertársai tudomásul vettek és ennek kapcsán megbeszélték a politikai helyzetet. A minisztertanács fél egy órakor véget ért.

ettől fogva azonban nyugtalan és berzenkedő lett, sokszor tekintett lopva a tükörbe, sima szőke haját bodrosra sütötte, csipkét varrt a ruhájára, könnyűt, átlátszót s esténként kikönyökölte az ablakon, lázas, meleg mosolylyal hajtotta be gömbölyű nyakán a bluzát.

Mert átellenben lakott a kapitány. Eleinte csak este nézte az asszonyt, de mert az Isten a kapitánynak rengeteg szabad időt ad, nem-sokára egész nap ezzel foglalkozott a hódító bajusz tulajdonosa.

És mert ezek a tekintetek félig parancsolva, félig hizelegve minden Lys rougenál, de minden rántás kavarásnál szebb, égőbb rózsákat csaltak a szőke asszony gödrös arcára, — a rántás bizony sokszor oda égett és a kapitány annál többször vethette kéré pillantásait a szemközti ablakra.

Ennek a gyakori nézegetésnek aztán az lett a vége, hogy az asszony egy szép nap délutánján fejébe csapta pipacsos kalapját s a szabónőjéhez indult, a kapitánynak pedig ugyanakkor sürgős dolga akadván a századnál, véletlenül találkoztak a liget fái alatt.

...Hát most itt ültek a padon és hallgattak.

Az asszony halk sóhajjal csukta össze napernyőjét s szempillája lesütött rojtja alól lopva tekintett a gyalogsági Herkules barna arcába, a kapitány pedig izmos kezében tartva a kék eres fehér kacsókat, egyenkint csokolgatni kezdte a hosszú, keskeny végű ujjakat, aztán halkán, az asszonyevők csöndes, biztos hangján kérdezte:

— Nos? Eljön, igen? Mondja édes, igen?

Minisztertanács után.

Az első miniszter, a ki a minisztertanácsról távozott, Apponyi Albert gróf volt, aki egyedül ment el. Később Andrassy távozott Darányi Ignác társaságában. Az ujságírók körül-vették:

— Megvan a kabinetben az egyetértés — kérdezték Andrassytól?

— *Mi mindig egyetértünk* — felelte a belügyminiszter. Ma csak tudomásul vettük a miniszterelnök előterjesztéseit, de nem határozotunk.

Hasonló nyilatkozatot tett Josipovich horvát miniszter is.

A miniszterek távozása után Wekerle Sándor még hosszabb ideig tanácskozott Kossuthal. Politikai körökben azt beszélnek, hogy a kormány megvárja a függetlenségi párt holnapi értekezletét és a Ház pénteki ülését s csak ezek után fog újabb minisztertanácsot tartani a Kossuth és Andrassy által a királynak teendő előterjesztésről.

A minisztertanács végén megjelent a kereskedelemügyi minisztériumban Nagy Emil, a mérsékeltnek egyik vezére és azt mondta, hogy Wekerle hívására jött. Kossuth és Wekerle be is vonta a tanácskozásba.

Wekerle nyilatkozata

Háromnegyed egykor érkezett le Wekerle Sándor miniszterelnök, aki az ujságírók előtt nyilatkozott.

— Igaz-e, hogy gróf Aerenthal külügyminiszter ma délután Budapestre érkezik — kérdezték a miniszterelnöktől.

— Igaz — mondta Wekerle — de a külügyminiszter tisztán családi ügyben jön Budapestre. Természetes, hogy engem is meg fog látogatni és akkor világos, hogy politikáról is beszélünk. Nagy politikai jelentőség van — hangsúlyozta a miniszterelnök — Kossuth és Andrassy kihallgatásának, amely valószínűleg szombaton, vagy a jövő hét elején lesz. Ma nem határozotunk, e célból egy későbbi minisztertanács lesz.

— Akadozó szépenkezéssel rebegte:

— Igen... nem. Nem tudom, ... én szeretem az uramat, de ... olyan egyhangu az életem és maga olyan merész...

A férfi félig győztes, félig gunyos mosolylyal füzte kezét az asszony karja alá s nyugodt, határozott mozdulattal állította talpra, aztán gyöngéden a kijárat felé vonva magával, szabályos, egyenletes léptekkel indultak neki a városnak.

Széles, tigris-bőrrel borított pamlagokkal, tarka selyem párnákkal, japán ellenzőkkel s arcképekkel tulzsufolt szobában állottak meg a vörös ernyős lámpa alatt s bágyadt mosolylyal roskadt le az asszony. Könnyű, sűrű báránnyal felhő borult a mosolygó égre s a nyitott ablakon rejtelmesen hangzott át zöld lombok lágy ringása. A kapitány magához akarta ölelni a megbomlott hajú szőke fejet, de az asszony önkéntelen védekezéssel háritotta el a felé nyuló kezét s esdve kérte:

— Ne, ne, hagyjon...

S az árnyékos kék szemek fájó, aggódó könnyöngése meghatni látszott a férfi vad kellelhetetlenségét. Visszahúzódott s tekintete megnyúlva pihent a kitzesedett forró arcon. Megkönnyebbült sóhajjal hajtotta le fejét az asszony s a menekülő vágyás gyors mozdulatával állott fel. És ekkor áttört a napsugár a fehér felhőkön és széles fénysávokban ölelte át a karesu alakot; egy ragyogó aranyesomó volt az egész asszony szikrázó hajtömegétől keskeny lába hegyéig tündöklő világosságba burkolva.

Egy pillanatra megingott, felgyúlt tekintete mohón kereste a férfi szemét s kéjes mosolylyal szédült az erős, ölelő karokba.

Tanácskozások Kossuthnál.

Wekerle eltávozása után Kossuth Ferenc Hoitsy Pál, Mezőssy Béla, majd Nagy Emil és Szentiványi Árpáddal tanácskozott. A holnapi pártértekezletről tanácskoztak, amelyen hír szerint Justhék kirekesztő indítványt szándékoznak beadni a Kossuth-lakoma egybehívói ellen és követelni akarják, hogy Kossuth precizirozza, milyen magatartást követ. A holnapi pártértekezletről az E. U. értesülése szerint kétféle verzió kering:

Az egyik szerint Kossuth Ferenc megjelenik a holnap esti pártértekezleten és kísérletet tesz a párt többségének visszahódítására, a másik szerint Kossuth el se megy a pártértekezletre, hanem levélben bejelenti az elnöki tisztségről való lemondását.

A banksocport.

Justh Gyulánál a képviselőházban ma délelőtt sok képviselő járt, köztük Batthyány Tivadar gróf és Mérey Lajos alelnökök, kikkel Justh a politikai helyzetről tanácskozott.

A banksocport tagjai holnap teljes számban jelennek meg a pártértekezleten. Délben a Royalban együtt ebédelnek és onnan mennek a pártértekezletre.

A Nap írja: A holnapi függetlenségi pártértekezleten a Justh csoport határozati javaslatot nyújt be, amelynek első pontja így szól:

A függetlenségi párt perhorreskál minden fuziót, koalíciót, vagy kooperációt.

2. Kívánja és követeli 1911-re az önálló bankot, 1917-re az önálló vámterületet.

Ma táviratot küldtek az ország minden részére azokhoz a képviselőkhöz, akik Makón jelen voltak, hogy a pártértekezleten okvetlenül jelenjenek meg, nehogy Justhot leszavazhassák. A képviselőház ülésén teljes számmal fognak megjelenni és amennyiben leszavaznák őket, hosszú, hetekre szóló vitát akarnak provokálni.

Andrassy és Kossuth kihallgatása.

A Neue Freie Presse szerint Kossuth és Andrassy a jövő hét folyamán kihallgatáson jelennek meg a király előtt, hogy nyilatkozzanak, hajlandók-e Wekerle prozocióit elfogadni. A jövő heti kihallgatásokat a kormány újabb megbizásának kellett volna követni, de időközben nagy politikai nehézségek merültek fel. Ha Kossuth és Andrassy nem fogadják el Wekerle prozocióit, a király kénytelen lesz a Házat feloszlatni. Egy Lukács-féle kabinet eshetőségeiről is van szó.

Justh és Kossuth.

— A függetlenségi pártkörből. —

A függetlenségi pártkörben, mint az utóbbi napokban mindig, ma is a Justh-csoport tagjai jelentek meg tulnyomó számban. A megjelentek hangosan vitakozva a legfrissebb politikai eseményeket tárgyalták. A Justh-csoportbeliek kijelentették, hogy teljesen el vannak készülve a holnapi pártértekezletre és okvetlenül döntést provokálnak.

Kapotsffy Jenő főispán kapacitálni próbálta őket, hogy álljanak el a holnapi pártértekezletől és ne prejudikáljanak Kossuth bécsi audienciájának, de a Justh pártiak hajthatlanok maradtak és lehurrogták Kapotsffyt. Általában a hangulat igen izgatott volt. Ekkor lépett a terembe Justh Gyula, akivel nyomban közölték Kapotsffy prozocióit:

— Erről szó sem lehet — mondotta Justh. Itt az ideje, hogy az ország és a párt mindent tisztán lásson. Holnap döntésre kell kerülni a

dolognak. Én magam is fel fogok szólalni álláspontom mellett és követelni fogom, hogy a párt határozzon.

Kossuth, — beszélték a pártkörben, — nemcsak, hogy elnökölni fog a holnap párttervezetelen, hanem indítványt is fog előterjeszteni. Felhívja a párt figyelmét, hogy milyen súlyos megrázkódtatásnak lesz kitéve az ország, ha nem sikerül egyhamar a válságot elintézni. Kérni fogja a párt tagjait, támogassanak egy olyan kibontakozási alapot, mely lehetővé teszi, hogy a függetlenségi párt összes elveinek épségben tartásával bizonyos engedményeket már most megkapjanak.

A kormányban nem kellene aktív részt vennie a pártnak, ha nem akar, de lehetővé kell tenni, hogy a legnagyobb állami szükségletek elintéztessenek és a párt a választói jog megalkotása iránt vállalt kötelezettségét lerójjá.

A pártban nagy méltatlankodással beszéltek arról a támadásról, amelyet a N. Fr. Presse ma vezércikkben intéz Kossuth Ferenc ellen.

A miniszter az aradi gyermekkórházról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 10

Az aradi gyermekkórházat a belügyminiszter ma érkezett leiratával nyilvános jellegű kórháznak nyilvánította és megengedte, hogy magasztos hivatásának a város átadja.

A leirat a következő:

Felhívom a város közönségét, hogy a megnyitandó intézetet, amelyhez alig számbavehető anyagi megterheléssel egy nagylelkű emberbarát áldozatkészsége révén jutott, oly formán igyekezzék fejleszteni, hogy a fertőző osztály a jelenlegi kórházi telep közepéről, esetleg a csatorna tulsó partjára telepítettvéni át, ezáltal a kórház kezelést megbénító akadályok az utóból elháríttassanak. Ezen kérdésnek kedvezőbb megoldása a város egészségügye szempontjából azért is nagy fontossággal bír, mert egy célszerűen elhelyezett és berendezett fertőző osztály a fertőző betegségek ellen való sikeres küzdelmet nagyban elősegíti.

Ezek előrebocsátása után azon feltevésben, hogy a város közönsége a jelzett hiányok elenyésztetésén törekedni fog, nem teszek kifogást az ellen, hogy a kórház hivatásának átadassék s ezért a kórház részére a hiányok dacára a nyilvánossági jelleget megadom. A kórház napi ápolási díját pedig a megnyitás napjától kezdődőleg s az 1910. évre az országos betegápolási alap és államkincstár terhére ápoltak, valamint a külföldiek után a kért 2 korona helyett az ottani kórház napi ápolási díjával egyenlően, azaz 1 korona 56 fillérben állapítom meg, mely mellett a kórház célszerű és takarékos gazdálkodással előreláthatóan akadálytalanul fog működni.

Nyilvánossági jellegű kórházról lévén szó, annak belső ügyei intézésében a kórházfenntartó tulajdonost korlátozni szándékomban nincs, mégis megjegyzem, hogy a legfeljebb 60 ágyas kórház orvosi ellátására 3 orvos alkalmazását feleslegesnek tartom s ezért a város közönségének figyelmébe ajánlom, hogy egyelőre csak egy igazgató-főorvos és egy segédorvosi állást szervezzen, mert a két orvos és a gondnok kivált kezdetben, a kórház összes ügyeit akadálytalanul elláthatják.

A kórház nyilvánossági jelleggel való felruházása kellő közhírré tételéről intézkedem.

A miniszter helyett:

Bezerédj,
államtitkár.

Az ápolási díjakat, mint az a leiratból kitűnik, a miniszter egy korona 56 fillérben állapította meg. Ez ellen a város újból fel fog irni a miniszterhez, mert ez a megállapítás tetemes anyagi károsodását jelentené a városnak. Mi-

kor a közgyűlés elhatározta, hogy a kórházat a saját kezelésébe veszi, azzal számolt, hogy 14600 beteg nap mellett két koronás ápolási díjakból fedezi az összes kórházi kiadásokat. Ezt a számítást most a miniszter feldöntötte, ami azért sem méltányos, mert a város amúgy is erején túl táplálja az országos betegápolási alapot.

Csalás birói palástban.

Letartóztatott szélhámosok.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10.

A berlini rendőrség három csalót tartóztattott le, akik a birói talárt használták fel ahhoz, hogy hivatalos törvényszéki aktákat megszerezzenek, pénzzé tegyék és így az államkincstárt megkárosítsák. Hosszas nyomozás után sikerült a furfangos csalók nyomára akadni, akik a köpenicki kapitány iskolájából kerültek ki, de a mesternek szellemessége és a világot kedvre derítő humora nélkül.

Mint Berlinből jelentik, az ottani törvényszék végrehajtóit a utóbbi időben igen sok helyen azzal a kínos meglepetést keltő kijelentésekkel fogadták a végrehajtásra kiszemelt felek, hogy megtagadják a fizetést, mert már egyszer eleget tettek kötelezettségeiknek, amit bélyegzővel ellátott nyugtákkal igazolni is tudtak.

A végrehajtók távozni voltak kénytelenek és jelentést tettek felettes hatóságuknak, ahol észrevették, hogy a nyugták hamisítva vannak ugyan, de valamelyes visszaélés történt a hivatalos iratokkal, mert a befolyt összegekről a törvényszék pénztár könyveiben nem található följegyzés.

A rendőrségnél megtették a följelentést és ez a megejtett eredményes nyomozás alapján ma letartóztatott három embert, akik bevallották, hogy a következő eredeti módon jutottak a törvényszéki bélyegzők és a kincstárral szemben fizető köteles alperesek névsorához.

Néhány nappal ezelőtt megjelentek a törvényszéki palotában, ahol feltörték a ruhaszekrényeket és megszerezték azokból három birói palástot. Felöltötték a tiszteletet parancsoló egyenruhát, asztalhoz ültek és kiszedték azokból az aktákat, még pedig megválogatva azokat, melyekben az államkincstár pert vitt és pernyertes volt. Ezek alapján nyugtákat állítottak ki és azokat ellátták bélyeggel és a törvényszék pecsétjével. Majd pedig kiállítottak három, birósági végrehajtói igazolványt és így kellőleg felszerelve megjelentek a pervesztes alpereseknél és felvették a nagy összegeket. Az érdekes ügy részletei még nincsenek fel derítve.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A háztulajdonosokhoz. Az Aradi ház- és telektulajdonosok szövetsége ez uton is felkéri azokat a háztulajdonosokat, kik a szervezkedés iránt érdeklődnek, hogy holnap, csütörtökön délután fél hat órákor az Ipartestület dísztermében megtartandó értekezleten megjelenjenek. Lukácsy Lajos elnök.

(*) Az aradi főgimnázium és all. főreáliskola Ifjúsági Segélyző Egyesülete november hó 14-én d. e. 11 órákor hirdetett ülését, közbejött akadályok miatt, ugyanez nap 1/10 órákor tartja meg, melyre a választmányt ezuton is meghívja Az elnökség.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

79% lesz a pótdó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 10

Ma délután fél öt órákor tartotta a szervező bizottság utolsó ülését és a városi tisztviselők fizetésrendezési ügyében végleges megállapodásra jutott. Az összes városi tisztviselők, rendőrség, alkalmazottak és cselédség fizetésének javítása az 1910. évi költségvetést 50768 koronával terheli. a mai illetményekkel szemben. Beleértve tehát ezt a többletet, a községi pótdó 78.2% kikerekítve 79%-ot fog kitenni, — így a mult községi adókulccsal szemben 1 százalékos csökkenés mutatkozik.

Az összehasonlítást a jelenlegi fizetések és a tervezet szerinti fizetések között az alábbiakban nyújtjuk:

	Mostani java- da mázás	Tervezett ja- vadalmazás
Közigazgatási szakban működő tisztviselők és alkalmazottaknak	241.961.— K	264.710.— K
A rendőrségi tisztviselők és legénységnek	237.519.—	255.346.—
Egészségügyi szolgálatnál alkalmazottaknak	43.562.—	44.951.—
Szegényügyi alkalmazottaknak	12.534.—	12.561.—
Vallásügyi alkalmazottaknak	22.962.—	21.126.—
Közgazdaságnál alkalmazottaknak	100.940.—	100.476.80
Magán-gazdaságnál alkalmazottaknak	10.928.—	11.267.—
Katonaiügyi alkalmazottaknak	6.090.—	6.490.—
Fogyasztási alkalmazottaknak	46.929.—	47.166.—

Végeredményben tehát a mai 998.756.— K fizetések helyett 1.049.524.— K fogja a városi pénztárt terhegni.

Az egyéni járandóságokra nézve a szervező-bizottság négy ülésében a tisztviselők fizetésrendezési tervezetét a következőkben foglalta össze:

Osztályon kívül polgármester: 10.000 K s 2000 K lakbér.

Oszt.	I fok.	II fok.	III fok.	Lakbér
VII.	4800 K	5400 K	6000 K	1280 K
VIII.	3600 "	4000 "	4400 "	1040 "
IX.	2800 "	3000 "	3200 "	800 "
X.	2200 "	2400 "	2600 "	720 "
XI.	1600 "	1800 "	2000 "	640 "

A VII. osztályba tartozik: a főjegyző, a főkapitány, a tanácsnokok, a főügyész, az árvasszéki elnök-helyettes, a főmérnök.

A VIII. osztályba tartozik: főorvos, főszámvevő, főpénztárnok, gépüzem-igazgató, árvasszéki üllők, mérnökök, alügyész, aljegyzők, főkapitány-helyettes.

A IX. osztályba: alkapitányok, alszámvevők, ellenőr, adópénztárnok, levéltárnok, községi bíró, közgyám, vágónid igazgató, fogalmazók, katonaiügyi nyilvántartó, főorvos helyett s.

A X. osztályba: ellenőrök, kamarás, kerületi orvosok, állatorvos, rendőrhadnagyok, számtisztek, kiadó, iktató, tüzelő-parancsnok, árvasszéki irodatiszt, busvizsgáló állatorvos.

A XI. osztályba: iroda sezdítisztek, építészeti felügyelő, rajzoló segédtszt, városgazda, rendőri segédtszt, adótisztek, rendőr-felügyelő.

A tüzoltók és rendőrök fizetését Sarlot főkapitány tervezete értelmében állapították meg.

Ugy a tisztviselők, mint a rendőrlégénység a fent kitüntetett osztályokban található fokozati előléptetéseket 5, illetve 4 évi várakozás után találják meg automatikus előléptetés mellett. A tisztviselők fizetési osztályokba való besorolásánál a szervező bizottság szem előtt tartotta a kvalifikációt, az állással járó felelőssé-

get, az ahhoz kötött munka fontosságát és az illető tisztviselő előléphetési esélyeit. Ha valamely tisztviselő fizetési osztályának legmagasabb fokozatába jut, egy magasabb osztályba nem léphet át, hanem korpótléokra nyílik meg az igénye.

Az iratoknak javaslatba hoz a szervező bizottság 3 kor. 50 f., 4 kor., 4 kor. 50 fill. és 5 korona napidíjat, két-két és három évi várakozási idővel. A tisztviselőknek nem úgy, mint az első tervezéskor, a városnál eltöltött szolgálati idő, hanem a jelenlegi állásukban eltöltött szolgálati idő számítatik be.

Az ülés befejezésekor konstatálta a bizottság, hogy a törvényhatóság által kifejezett óhajoknak minden tekintetben sikerült megfelelni, mert úgy a rendőrlégénység, mint a tűzoltóság és az összes kisebb javadalmazású tisztviselők igényeit kielégítette és emellett a községi pótdadó is az első tervezetnél csak 1%-al lett nagyobb.

Igy ma már semmi akadályja nincs annak, hogy Aradváros tisztviselői és alkalmazottai fizetésrendezési kérdése hosszú időre végleg megoldassék.

A tudomány áldozata.

Tanárségéd a kórágyon.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10.

Kolozsváron föltűnést keltő esemény történt tegnap Elfer Aladár dr., az egyetem belgyógyászati osztályának tanárségéde, kiserletezés közben oly szerencsétlenül járt, hogy most haldoklik.

Elfer Aladár dr. első tanárségéd a belgyógyászati klinikán alig egy pár esztendő óta. Dacára ifju korának, Elfer több tudományos munkát irt és az orvoskongresszuson is tartott előadást. A tanárségéd már hosszabb idő óta foglalkozik a tifusz tanulmányozásával. Ezt a tanulmányt egyébként megkönnyítette és aktuálissá tette az a sajnálatos körülmény, hogy Kolozsváron tifuszjárvány uralkodik, a klinikai kórtermekben pedig nagy számmal fekszenek tifuszos betegek.

A törekvő fiatal orvos munkája természetesen nem merült ki a betegek megfigyelésében. Elfer hosszasan foglalkozott a tifusz bacillusok vizsgálatával is. Különösen a tifusz gyors fölismerésére vonatkozó kísérletek érdekelték közelebbről. Hosszasan foglalkozott olyan tinkturák készítésével, amelyek segítségével a tifuszt első stádiumában is föl lehet ismerni. Az ugynevezett *Vidal-tinktúrával* foglalkozott, amikor a szerencsétlen véletlen következtében bacillusok kerültek a szájába. Elfer ugyanis a szívócsövet fordítva használta. A pipeltának azt a részét fogta a szájába, a melyet előzőleg tifusz-bacillusokkal telített edénybe mártott.

A tudományos kutatásba elmerült orvos nem vette észre ezt a tévedést, csak utólag állapította meg, amikor már késő volt. Elfer tanárségéd igen rosszul van. *Purjesz Zsigmond dr.*, a belgyógyászati klinika vezetője mindent elkövet Elfer megmentésére. Ugyancsak ezen fáradozik *Jancsó Miklós dr.* magántanár is. Egy hírlapíró fölkereste dr. Jancsót és kérdést intézett hozzá a súlyos betegen fekvő Elfer tanárségéd ügyében.

— Éa — mondta Jancsó professzor — nem mondhatok teljesen bizonyosat az Elfer dr. megbetegedésére vonatkozólag. Mint orvos nem állithatom biztosan, hogy Elfer a laboratóriumban kapta meg a ragályos betegséget. Lehet, hogy így történt, de az sem lehetetlen, hogy fertőzött tejet ivott és olyan módon betegedett meg, mint ahogy jelenleg igen sokan. A laboratóriumban különben csak olyanok dolgozhatnak, akik tökéletesen tudják az óvintézkedése-

ket. Már pedig Elfer évek óta dolgozik bacillusokkal. Bizonyosan, sajnós, csak azt tudom, hogy a tanárségéd állapota súlyos.

Ezt igazolja különben az is, hogy a fiatal orvos szüleit, akik Hevesen laknak, táviratilag értesítették fiuk állapotáról. Orvosi körökben, de egyébként egész Kolozsváron is mély részvétellel beszélnek Elfer Aladáról.

A plébános szerelme.

Légyott a templomban.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10.

Bagáry József a vas megyei Mártonfalván plébános. Hívei sohasem rajongtak a főúrszereplő urért, aki nagyon nehezen viselte a cölibátus rabigáját. A hívek egyideig csöndesen szemet hunytak a dolgon. Természetesnek és rendjén valónak találták, hogy a papjuk is él legszentebb emberi jogával és hallgat a szerelme parancsoló szavára.

Az utóbbi időben azonban mind hangosabban és mindjobban feiháborodva kezdtek beszélni a faluban a papról. A pap ugyanis a templomba járt találkozóra egy falubeli asszonnyal, akire talán épen ő adta az egyház áldását, amikor holtig tartó hűséget esküdött az urának. Akitől azután nem áso, kapa, hanem a plébános maga választotta el egy mámoros délutánon.

A faluban kezdett zörögni a haraszt. Két legény, Vass József katolikus és Hrabán József lutheránus, elhatározták, hogy végére járnak a dolognak. Egy délután belopódtak a templomba és elrejtőztek az orgona mögé. Egy félóra múlva jött a plébános, néhány perccel utána az asszony. A plébános azután nem más világi boldogságról, prédikált az asszonynak. Vészóra azután, akárcsak egy jóra való szindarabban, előlépett a két legény. A hatás természetesen frappáns volt. A tetten ért szerelmes pár majd kővé meredt az ijedtségtől. Végre is jósokára a plébános tért először magához. Nagyon egyszerű és sablonos eszközkhöz fordult, ötven koronát ígért fejéért a legényeknek, ha hallgatni tudnak. Azok meg is ígérték, hogy hallgatnak.

A plébános azonban azt hitte, hogy az ígérettel már el is intézte a dolgot, a fizetésről megfeledkezett. Erre a legények is mesélni kezdtek a templomi találkozásról. Mikor a plébános ezt megtudta, levelet irt Vass Józsefnek, melyben meghívta őt magához egy kis bizalmas beszélgetésre. Azt írta a levélben, hogy Hrabán Józseffel nem törődik, annak úgy sem adnak a szavára, mert az lutheránus.

Vass elment a plébánoshoz, aki újra megígérte neki az ötven koronát. Ez az idén január elején történt. Mikor a plébános azután sem küldte a pénzt, január 15-én a két legény levelet irt neki, melyben figyelmeztették, hogy jó lesz, ha az ügyet valamiképen elintézi, egyébként pedig ők jó pénzért hallgatni is tudnak, ellenkező esetben azonban följelentik.

Ezzel egyidejűleg történt, hogy a községi előjáróság följelentette a plébánost a püspöknek. A fegyelmi eljárás megindult, de felfüggesztették az ügyet addig, míg a plébános följelentése, melyet a két legény ellen zsarolás címen tett, elintézését nyer.

Ezt a zsarolási ügyet tárgyalta tegnap a szombathelyi törvényszék büntető tanácsa. A törvényszék Hrabán Józsefet zsarolás vétségért 14 napi fogházra és Vass Józsefet becsületsértésért 50 korona pénzbüntetésre ítélte.

A külügyminiszter Budapesten. Budapesti tudósítónk jelenti: Aerenthal báró külügyminiszter ma este Budapestre érkezett. Látogatása nem politikai, hanem magánjellegű, amennyiben nejét is magával hozta, hogy apósának, Széchenyi Gyula grófnak 80 ik születésnapját a család körében töltsék. Széchenyi gróf a kabinetiroda utján ma megleghangu táviratot kapott a felségtől.

A szabadkai futtatás.

— Ujságírók akadályversenye. —

Talán nem ildomos, hogy tisztelt kollégáimatt, köztük magamat is, akik végigizzadtuk a szabadkai monstre-pört. rendes négy lábú paripákhoz hasonlítom, akik mint telivérek és félvérek a turfon, keresztülszáguldozzák a gypet, hogy a totalizátor meggazdagodjék és a közönség elveszítse a pénzét. De ragaszkodnom kell a hasonlathoz, mert hiába keresek találóbbat. Azok a szegény lovak olyan megfeszített inakkal és ambícióval irdulnak el a starttól és török magukat keresztül a pályán, hogy egymást lerohanják, mintha itt legalább is az ő üdvösségükről, dicsőségükről volna szó. Pedig hát a játékosok hajszolják a pénznek üdvét s ők csak vak, ostorokkal nekilódított, megsarkantyuzott eszközei ennek a mohó szenvedélynek. Ha a finishez értek, bizonyosan érzi a lábuk, a leömlő verejtéktől csatagos testük ezt az egyszerű életbölcességet; de a következő verseny megint ott találja őket vad iramlásban, haláltmegvető rohánással száguldozva a cél felé.

Szabadkán, a tiznapos főtárgyalás alatt, a börtön árnyaitól körülvevett vádlottak nem verejtékeztek összesen annyit, mint egy-egy ujságíró a sajtó odarándult hatalmas seregéből. Nem volt szereplője ennek a pörnek, aki annyira esofirozta volna magát, mint a pörön végre teljesen kivül álló ujságíró sereg. Még híre sem volt a tárgyalásnak, már a szabadkai korzón udvart tartottak a budapesti ujságírók, akik — mint vezérkari tisztek a harctéren, — előljártak, hogy tanulmányozzák a terepet. Szimatolták a hangulatot, amely a tárgyalást várja s amely voltaképp nem is hangulat addig, míg az ujságok föl nem korbácsolják. Aztán jött a nagy premierre előestéje. Zaj, izgalom, szenvedélyek lázongása. Levegőben lógott az igazi szenzáció: az ügyész viselt dolgai, amelyet hónapokon keresztül csak suttogva emlegettek Szabadkán. Pedig hát beszélni lehet, azért nem indítanak sajtópert. De a jó, megfontolt nyárspolgárok inkább bevárták az igazi fegyverforgatókat, akik egykedvően mennek a tűzbe és nem ijednek meg a fogháztól. Másnap osakugyan kipattant a szenzáció. A közönség kéjes élvezettel kapkodta szét a lapokat, otthon ünnepi falatnak találta föl és amikor elment a tárgyalóterembe, zajongva, tolongva, erőszakoskodva kiszorította asztaluk mellől — az ujságírókat...

Messziről nézve meghatóan érdekesek és nagyszerűek voltak a nagy riportverseny futamai. A sajtótanya a Pest-szálloda volt. Aki nem kapott külön szobát, ágyat állíttatott a másikéba, de a félvilágért el nem ment volna más hotelba. Mert az ellenőrzés, az ilyenkor a fő. Mindenki testvér és mindenki ellenség, ezt pedig nem jó magára hagyni. A máskor késő délutánig alvó ujságírók most versenyre keltek, ki látja meg előbb a fölkelő napot és aki előbb látta meg, boldogan eltitkolta a másik előtt. Este, éjszaka — lefekvés előtt — minden hadviselő fél végigjárta az ellenség tanyáit. A szobák számai nyilván voltak tartva mindenkinél. Addig dehogy feküdt volna le akárki, míg nyugodtan nem alhatott afelől, hogy a másik visszatért sátrába és nem portyázik külön zsák-mány után. Mert a nagy lefözések, lemaradások, a nagy kudarcok leginkább az éj leple alatt születnek. Az esti laposok szemmel tartották egymást és a reggeli lapos ujságírókat; ezek egymásközt húzták a kötelet, nehogy valamiképp a másik felé szakadjon. Fáradtság, pihenés, ennek híre se volt. Éjszaka és nappal egy küzdelmes, izgalmas folytonossággá olvadtak össze ebben az olimpiai mérkőzésben. A fegyverek folyton csörömpöltek, a szállókból kiköltöztek az avatatlanok, nem volt maradása másnak a lázongó valkán táján.

Akik pedig együtt maradtak, egymást ölték a lapjukért, a babérért, a mindennél értékesebb újságíró díszességért. De volt valami, ami elnémitotta a fegyverzajt. A sziv. Ez meghódította az esküdteteket, az egész várost, az országot, ez vigyázott a vádlottakra, nehogy a paragrafus könyörtelenségével csapjon le rájuk a megtorlás. (R. L.)

Ügyészi vádirat egy aradi vezérigazgató ellen.

Mezey Andor és Schauer Ádám ügye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 10.

Több ízben megemlékeztünk már arról a nagyszabású bünvizsgálatról, amelyet Domokos László aradi törvényszéki vizsgálóbíró a nagyváradi ítélőtábla rendeletére százezer koronás csalás és magánokirat hamisítás gyanúja miatt, Mezey Andor, az Aradi Központi Takarékpénztár részvénytársaság vezérigazgatója mint bűnrészes és Schauer Ádám aradi földbirtokos, mint tettes ellen, lefolytatott. A feljelentést Schauer Ádám adta be a gyanúsítottak ellen, azzal vádolva őket, hogy az általa Schauer Ádámnak átadott három darab százezer korona értékű fedezeti váltót szinlelesen leszámították azért, hogy ő a bank, mint harmadik személy ellen érdekeit ne tudja érvényesíteni.

A bűnügy most érdekes fordulathoz jutott. Az aradi királyi ügyészség a feljelentés következtében a vizsgálat adatai alapján 18122-1909. sz. alatt Mezey Andor és Schauer Ádám ellen vádat emelt és betérjesztette vádiratát.

A vizsgálat.

A bűnügyben a nagyváradi ítélőtábla rendelte el a vizsgálatot. Nyomatékos gyanu forog fenn a tábla szerint a központi takarékpénztár vezérigazgatója ellen, hogy a Schauer Ádám ellen vádba tett cselekményben szándékosan közreműködött. A tábla ezeket a gyanúkat emelte ki:

Nem értesítette Schauer Ádámot a nagyértékű váltók elhelyezése felől.

Az 1908. évi nagy pénzkrízis idején csupán személyi hitelre számítottatta le a váltók értékét.

A tanúk vallomásaiból erős gyanú forog fenn arra, hogy sem Schauer Ádám, sem más részére a váltók értéke a bank részéről tényleg nem lett kifizetve.

Gyanúok Ottenberg Tivadar bankigazgató vallomása, hogy a kérdéses váltók leszámítását, komplikációktól tartva, nem ajánlotta.

Mindezek a nyomós gyanúok a tábla szerint indokolják és megkövetelik a vizsgálat elrendelését. A tábla a vizsgálati eljárást ezekre nézve terjesztette ki:

Ki kell deríteni idegen pénzügyi könyvelő szakértők közbenjöttével mezejtendő szakértői bírói szemle és tanúk meghallgatásával, hogy a kérdéses 100 ezer korona a váltók állítólagos leszámítása napján tényleg meg volt-e a központi takarékpénztárban, hogy

a pénztári könyv szerint rendelkezésre állt-e a kérdéses napon 100 ezer korona kifizetésre és ha nem, honnan szerezte be a szükséges összeget, tényleg kifizette-e készpénzben a férj kezébe a váltók összegét, vagy a váltók összege erejéig egy 100 ezer korona értékű

betéti könyvecskével fedezték a váltók értékét; megállapítani rendelte a tábla, hogy

a letéti, betéti könyvekből és a folyó számla könyvből ki kell deríteni, hogy a pénztári napló szerint kifizetett 96.460 korona 1908. február 6-án, vagy azt követően nem lett-e az intézetnél akár Schauer Ádám nevére, vagy hasonló összeg más névre, akár jel alatt letétbe helyezve.

Elrendelte a tábla annak kiderítését, hogy a központi takarékpénztárnál ily nagy összegű betéti könyvecskéket helyeztek-e máskor el és számított-e le a pénzügyi intézet más esetben és csupán személyi hitelre 100 ezer korona értékű váltót és egyáltalában szokásos-e az aradi piacon csupán személyes hitelre ilyen nagy összegű váltókat leszámítani.

Mit mondanak a szakértők?

A táblai végzés folytán Domokos László vizsgálóbíró Heinrich Sándor és Raicu Sebő szakértők közbenjöttével az Aradi Központi Takarékpénztár-nál helyszíni szemlét tartott. A szakértők a bank könyveinek átvizsgálása után mindenekelőtt konstataáltak, hogy a váltók állítólagos leszámításának napján, 1908. február 6-án a Központi takarékpénztár pénztárában százezer korona készpénz nem volt.

A gyanúsítottak védőjének kérdésére a szakértők eladták, hogy a központi takaréknak módjában lett volna 10 perc alatt visszleszámítási hitel igénybe vétele útján a helybeli pénzügyi intézetektől akár kétszázezer koronát is beszerezni.

Megállapították a szakértők, hogy a százezer koronát Schauer Ádámnak a takarékpénztár nem fizette ki, hanem ugyanazon nap 96460 korona lett betétként elhelyezve Schauer Ádám nevére, éppen olyan összeg, mint a milyen a leszámítási jegyzék szerint Schauer Ádámnak kifizetett. Ennek az összegnek felvételét Schauer Ádám sajátkezü aláírásával elismerte. Megállapították, hogy a 100 ezer koronából hiányzó 3540 koronát, a pénzügyi intézet hat havi kamattal fejében vonta le.

A 96460 korona a szakértők megállapítása szerint „fentartással” lett elhelyezve Schauer Ádám nevére ezzel a megjegyzéssel: „ezen betét Schauer Ádámé leszámított százezer korona elfogadványainak fedezetére szolgál.” Ez a megjegyzés — mondották a szakértők — azon könyvviteli jelentőséggel bír, hogy Schauer Ádám a záradék folytán nem követelhetne volna betétje, vagy annak egy részének kifizetését mindaddig, míg a Schauer Ádám és Schauer Ádám által aláírt három darab, összesen 100 ezer korona értékű váltók kifizetve nincsenek.

Még egy záradék van a jegyzet rovatban, ami láthatólag később lett bevezetve. Ez így szól: „Bekebelezés folytán fedezeti jellege megszűnt. Arad, 1908. szeptember 30.” Ez viszont azzal a könyvviteli jelentőséggel bír, hogy ettől kezdve a betét Schauer Ádám korlátlan rendelkezésére állott.

Ami a személyi hitelek nagyságát illeti, ez a szakértők szerint mindég az illető adós hitelképességétől függ.

Schauerne a — vizsgálatról.

A vizsgálat illetően lefolytatása után Schauer Ádám fentartotta panaszát és megtette észrevételeit a vizsgálóbírónál:

— Igaz ugyan, — mondja Schauer Ádám észrevételeiben — hogy a leszámítás a pénztári naplóban, a váltókamat számlalapján fol van jegyezve, de ezen bejegyzések csak mint könyvelési műveletek jelentkeznek; azon célból, hogy a kutató bíróság megtévesztése a formák által is biztosítsák. Ezen körülményt

igazolja a bejegyzett betét, amelyre vonatkozólag korlátozás van feljegyezve. S dacára ezen korlátozásnak és dacára, hogy köztem s a takarékpénztár között fenforgó per folyamatban volt, ezen feljegyzett korlátozást 1908. szeptember 30-án, bekebelezés folytán megszüntette. De ezen feljegyzés is, — mondja észrevételeiben Schauerne — egyszerű könyvelési művelet és áthidalás csupán a későbbi, vagyis 1909. március 30-án kifizetesként feljegyzett tételhez.

Az aradi királyi törvényszéktől, illetőleg járásbírószágtól beszerzendő iratokkal igazolni óhajtja Schauer Ádám, hogy őt és férjét a takarékpénztár javára egyetemlegesen 100 ezer korona és járuléka erejéig elmarasztalta a bíróság és hogy a jogerős sommás végzések alapján a pénzügyi intézet Schauer Ádám ellen még 1908. szeptember hónapban végrehajtást kérelmezett és a végrehajtást csekély mérvű eredménnyel foganatosította.

Ezen igazolt tényeknél fogva — mondja Schauerne, — a betétre vonatkozólag a lapzámon foglalt azon bejegyzés, hogy „a korlátozás bekebelezés folytán 1908. szeptember 30-án megszűnt” csak fiktív, mert széles e világon nincs ember, nem létezik nyereszkesedésre alakult pénzügyi intézet, mely jogos és bíróság megítélt követelését — bármily összegű legyen is az — és annak a könyv szerint biztosítékul szolgáló fedezetét (mint jelen esetben a betét) a marasztalt adósnak kiadja.

Igazolva van, — mondja tovább — hogy az Aradi Központi Takarékpénztár ezek szerint sem mint jóhiszemű, sem mint jogos hitelező nem szerepelhet s nem is szerepel, hanem Schauer Ádámmal összejátszva takaróul szolgál jogos és törvényes kifogásaimnak érvényesítését megakadályozni. Ha az Aradi Központi Takarékpénztár jóhiszemű és jogos hitelező lenne s jogos követeléssel bírna, úgy a tisztesség, de mindenesetre a törvény értelmében kötelessége lett volna, — amikor a váltókifogásaimról értesült s a Schauer Ádám elleni végrehajtás negatívumot eredményezett, — a fedezetül szolgáló betétet követelésének törlesztésére fordítani s a váltókat Schauer Ádám kezéhez jogai érvényesítése végett kiadni. De mert ezt nem tette, látható, hogy az Aradi Központi Takarékpénztár Schauer Ádámmal szövetkezve működik az én jog- és törvényellenes kifosztásomon.

Az ügyészség vádirata.

Az ügyészség a lefolytatott vizsgálat alapján Mezey Andor és Schauer Ádám ellen vádat emelt és betérjesztette vádiratát.

Az ügygyel legközelebb a vádtanács lesz hivatva foglalkozni, mert értesülésünk szerint a gyanúsítottak Páris Lajos dr. ügyvéd útján kifogásokat terjesztenek a vádtanács elé.

MULATSÁGOK.

(=) A hattonyai ipartestület ujonnan épült székházának felszentelése alkalmából annak be rendezése javára november hó 21-én tánemu latsággal egybekötött jótékony célú műkedvelői előadást rendez. Az ünnepély sorrendje: 1. Délután 3 órakor a róm. kat. templomban ünnepélyes istentisztelet. 2. Közvetlen utána felvonulás az ipartestület helyiségébe, hol a felszentelést Németh Sándor tb. kanonok-plebános fogja végezni. A műkedvelői előadás kezdete este pont 8 órakor.

Elnapolták a szabadkai főtárgyalást.

Váratlan szenzáció a Haverda-ügyben. Balogh bíró és a védők konfliktusa.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10.

Ma délután váratlan fordulat történt a szabadkai bűnpörben, amelyről mindenki azt remélte, hogy ma, vagy holnap megérkezik az ítéletre. Azonban nem így történt. Ma délután a bíróság elnapolta az ügy további tárgyalását és csak a következő esküdtzéki cikluson kerül ismét tárgyalás alá. A vádlottak addig fogságban maradnak. Ennek a váratlan fordulatnak különböző okai vannak. A tárgyalás során olyan dolgok derültek ki, amelyek azt látszanak igazolni, hogy a bűntény elkövetésénél Mariska nem bűnsegédként, hanem mint felbújtó szerepelt, ezért az eredeti vádat megváltoztatták ellene. A vád megváltoztatása esetén pedig a vádlott védőjének jogában áll a tárgyalás elnapolását kérni, hogy előkészülhessen a megváltoztatott váddal szemben való védekezésre. Ez történt a mostani esetben is. Azonban a védők némelyike azt hangoztatja, hogy ezt a fordulatot a tanács egyik tagja, Balogh bíró idézte elő; ő ugyanis sejtette, hogy az esküdtzék Mariskát fölmentené a vád alól és akkor nyomban szabadlábra kellene helyezni. Hogy ez meg ne történhessen, hát a tanácsban a tárgyalás elnapolását forszírozta és azt keresztül is vitte.

A ma délutáni tárgyaláson rengeteg ember tolongott a teremben. Szinte megéreztek, hogy váratlan esemény készül és százával árasztották el az esküdtzéki termet.

A mai tárgyalásról ezt jelenti tudósítónk:

A hiányzó esküdt.

A szabadkai bűnpör tárgyalásában tegnap este eljutottak a kérdések szövegezéséig és mára az esküdttekhez intézendő kérdések végleges megállapítása és a pörbeszéd megkezdése maradt. Már úgy látszott, hogy a bűnügy feltűnően nagyszámú botrányai a tegnapi nappal véget értek, a véletlen azonban egy újabb incidenssel lepte meg azokat, akik az izgalmas tárgyalást figyelemmel kísérik. Hogy a botrányok minden fajtájából adjon izelítőt a szabadkai pör: ma délelőtt nem lehetett megtartani a tárgyalást.

Salánky József dr. elnökkel az élén, pontban kilenc órakor foglalták el a bíróság tagjai a bírói emelvényt.

Az elnök megnyitja a tárgyalást s ugyanakkor egy pillantást vetett az esküdttekre, hogy megállapítsa, vajjon megjelentek-e teljes számmal. Az esküdttek közül egyikük hiányzott. Megállapította az elnök, hogy a hiányzó esküdt Szakács Mátyás bajmoki lakos. Mivel csonka esküdtzékkel nem lehet tárgyalni, az elnök berekesztette a tárgyalást arra az időre, amíg a bajmoki esküdt jelentkezik.

A várakozás azonban hiábavalónak bizonyult. Mikor látta az elnök, hogy Szakács esküdtre hasztalanul várakozik a bíróság, délelőtt tizenegy órakor ismét megnyitotta a tárgyalást, de csak azért, hogy délután három

órára halassza. Addig vagy jelentkezik Szakács Mátyás, vagy miután megállapítják távollétének az okát, helyét az egyik pótesküdttel töltik be és folytatják a tárgyalást.

Délután 5 órakor az esküdt megérkezett és a tárgyalást megnyitották.

Balogh bíró az elnök ellen.

A lényeges tárgyalás megkezdése előtt az elnök tanácskozássra hívta a melléktérembe a védőket. Amikor azonban az elnök hozzákezdett ahhoz, hogy a tanácskozás tárgyát megjelölje, felállt Balogh bíró.

— Tiltakozom — ugymond — a tanácskozás ellen. Az elnöknek nincs joga a védőkkel tárgyalni és egyenesen a perrendtartás értelmében tiltakozom az ellen, hogy az elnök ily értekezletet tartson.

A védők e szavak után azonnal felállottak és bementek a tárgyalási terembe, anélkül, hogy az elnök bejelentette volna a tanácskozás célját, amit csak az ezután következő eseményekből lehet sejtteni.

A váratlan fordulat.

A tárgyalás megkezdésekor Papp ügyész szólalt fel elsőnek. Konstatálja, hogy bár a vizsgálat kimutatta, hogy ő nem biztatta Priviczki börtönőrt ismeretes bejelentésére, a védők mégsem tartották érdemesnek sértésüket visszavonni az ügyesség ellen.

Lengyel Zoltán kijelenti, hogy az egész ügy nem tartozik már a tárgyaláshoz, különben is ő nem bántotta meg az ügyességét.

Következett a kérdések megállapítása. Piller dr., Jánossy védője kéri a bíróságot, hogy tegye fel a beszámíthatóság mellékkérdéseit.

Bródy Ernő dr., Haverda Mariska védője kéri, hogy az ügyész által előterjesztett kérdések Haverda Mariskára vonatkozó pontjainak csak azt a részét vegye fel a bíróság, amely a bűnsegédi minőségre vonatkozik.

A bíróság visszavonul a tanácskozássra, majd visszatérve a terembe, az elnök a következő kijelentést teszi:

— A bíróság a kihallgatások folyamán azt a meggyőződést nyerte, hogy Haverda Mariska bűnességét illetőleg a felbujtás ismérvei forognak fenn. Ennélfogva kérdést kíván a törvényszék intézni az esküdttekhez az iránt is, hogy nem bűnös-e Haverda Mariska mint felbújtó. Minthogy a perrendtartás értelmében a vádlottnak joga van kérni ilyen esetben azt, hogy ügye egy új esküdtzéki ciklusban tárgyalassék, felhívja Haverda Mariskát, hogy nyilatkozzék ez irányban.

Haverda Mariska kijelenti, hogy ez ügyben ügyvédjeivel kíván tanácskozni.

Hosszabb tanácskozás után Bródy Ernő dr. a következőket mondja:

— Ez a fordulat meglepetésszerű módon tuma az egész tárgyalásnak. A vádtanács már megállapította, hogy itt felbujtásról szó sincs, az ügyész erre vonatkozólag kérdést sem tett, ennélfogva a bíróság határozata az esküdtteket váratlan dilemma elé állította. Kérem a bíróságot, vonja vissza határozatát. Ha ezt a bíróság nem tenné meg, kérem a tárgyalás felfüggesztését és az ügynek új esküdtzéki ciklus előtt való tárgyalását. (Mozgás.)

Papp ügyész: Igaz, hogy ezt a kérdést én nem tettem fel, mert a kérdések feltevésénél a vádtanács álláspontján állottam, azonban privát meggyőződésem, hogy Haverda Mariska mint felbújtó szerepel. Örvendek, hogy a bíróság engem e meggyőződésben megerősített. Ennélfogva utólag a bűnvádi perrendtartás értelmében felteszem ezt a kérdést is.

Bródy Ernő dr. kijelenti, hogy délelőtt 11

órákor az ügyésznek még nem volt meg ez a privát meggyőződése.

Lengyel Zoltán dr. kéri, hogy ha a bíróság a tárgyalást elnapolja, Vojthát bocsássák szabadon, mert ártatlansága a tárgyalás alatt kiderült.

Bródy Ernő dr. ugyanezt kéri Haverda Mariskát illetőleg.

Papp ügyész ellenzi mindkét indítványt.

Felfüggesztik a tárgyalást.

A bíróság a védők kérelmei ügyében tanácskozássra vonul vissza. Hosszabb tárgyalás után a bíróság a terembe jön, elfoglalja helyét és az elnök nagy figyelem közepette bejelenti, hogy

a bíróság a tárgyalást elnapolja, az esküdtteket elbocsátja és az ügyet új ciklusban fogja tárgyalni. A vádlottak fogva maradnak.

A védők semmisségi panasszal és felebezéssel élnek. A bíróság elhagyja a termet.

A közönség és a védők a vádlottak köré gyűlnek. Haverda Mariska sirva fakad és könnyek között mondja:

— Imádkozzanak érettem, talán majd felmentenek.

A védők és a közönség vigasztalni kezdik, azonban jönnek a fogházőrök és a vádlottakat celláikba viszik. A közönség zajos viták közben eloszlik és a szabadkai törvényszék épülete körül újból esend honol.

A fordulat hatása. — Újabb nyomozás?

A váratlan fordulat természetesen nagy szenzációt keltett. Este az összes védőügyvédek — a szabadkaiak is — Budapestre utaztak, ahol Vázsonyi Vilmos irodájában tanácskozást folytattak a további teendőik tárgyában. A védők hír szerint új esküdtzéki bíróság delegálását fogják kérni. Azt beszélik, hogy az egész csak Balogh bíró bosszúüve tegnapi megtámadtatása miatt. Balogh bíró ugyanis ma reggel azzal fenyegette őket, hogy délutánra olyan váratlan meglepetésben lesz részük, amelytől a plafonig ugranak.

Tudósítónk beszélgetést folytatott Balogh bíróval, aki kijelentette, hogy az egész határozat perrendszerű és váratlan csak az a körülmény, amire a bíróság nem is számított, hogy a védők kérni fogják a tárgyalás elnapolását.

Erdekes, hogy ma délelőtt a hatóságok újabb nyomozást folytattak Haverda Mariska ügyében. Lemberger Ármin dr. bajai ügyvéd ugyanis a bajai rendőrség által értesítette a szabadkai törvényszéket, hogy nála jelentkezett egy ember, akinek állítása szerint Mariska a gyilkosság előtt több nappal kijelentette, hogy legközelebb meggyilkoltatja anyját. Azt hiszik, a bíróság emiatt napolta el a tárgyalást.

SPORT.

+ Díjnyertes aradi agártulajdonosok. Csanádvármegye agarász-egylete vasárnap tartotta agarász-versenyét, melyen igen sok arad- és csanádvármegyei állattenyésztő kitűnő anyaggal vetült. A verseny alkalmából magas díjakat tüntet. Az egyesület és ezzel is biztosította sikerét. Az első díjat, ezerkétszáz koronát, Gutzjahr Mihály aradi földbirtokos agarai nyerték, míg a második díjjal Gröber Gyula 12. huszárezredbeli főhadnagy agarait tüntették ki.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Buridán száma a bohózat. (A bérlet.)

Péntek: Troubadour, opera. (B bérlet.)
Szombat: Svihákok, operett. (C bérlet.)

Buridán száma.

(Vigjáté: 3 felvonásban. Irtá: R de Fiers és G. A. de Caillavet. Fordította: Molnár Ferenc. Bemutató előadás.)

A Borszem Jankó utolsó száma egy szelímes képet közöl. Lengyel Menyhértnek hatalmas sikert aratott darabja, a Tájfün, elsöpri a Vigszínház többi nagyszerű darabját, köztük a Buridán számát is. A mindent elsőprő förgeteg nem a legrosszabb darabot sodorta le a repertoárról, a Buridán számában, viszont sokkal kiválóbb irodalmi termékek sikere messze mögötte maradt Fiers és Caillavet vigjátékának.

A király című vigjáték emékezetes sikere állapította meg a társszerzők jó hírnevét és ma bemutatott darabjuk, a Buridán száma csak gyenge visszhangja annak a ragyogó szellemességnek, mely a szerzők másik darabját olyan ellenállhatatlan sikerűvé tette. A Buridán számában nincs semmi ami különös értéket adna a darabnak, sem a meséje, sem az alakjai nem olyan rendkívüliek, ami igazolná azt a nagy sikert, a mit a darab a fővárosban aratott. Ezzel még nem mondjuk azt, hogy Buridán száma nem emelkedik fölül az állag vigjátékokon, de semmi olyan kiváló kvalitásai nincsenek, amelyek igazolnák a fővárosi nagy sikert.

Buridán számának meséje átvitt értelemben van alkalmazva Georges Boullainsra, egy párisi urra, akinek az életében nagy szerepet játszanak a hölgyek. Georges, ur a nagy habozó, a döntő pillanatban sohasem tud határozni és imádoztjai közül sohasem tud választani. Nagy habozásában majdnem elszalasztja boldogságát is, az egyetlen női, a kis Muchelint, aki őszintén és kizárólag magáért szereti. Akárcsak Buridán száma, aki sem az előtte álló vízből nem ivott, sem a zabból nem evett mert nem tudta, szomjas-e vagy éhes, Boullains se tudja, hogy Odettet, vagy Fernandet válassza, mignem Lucien de Versames, Michelin keresztapja jelöli ki neki a boldogság útját.

A félkegyelmű Georges alakja pompásan, mulatságosan van megrajzolva és mellette csak Michelinnek, a szeretetreméltó bájos kis leánynak alakja van sok eredetiséggel beállítva, a többieknek nagyon kevés dolgot adnak a szerzők. Jönnek, mennek és nem tesznek semmit. Még egy nagy hibája a darabnak a párbeszédok oknélküli hosszadalmassága. A eszekménytelen darabot a szerzőknek csak ezekkel a sokszor az unalomig hosszú dialógokkal sikerült három felvonásra nyújtani.

Mindazonáltal mulatságos premiért szerzett a Buridán száma a közönségnek, amit jórészt a kitűnő előadás javára irhatunk.

Pompás alakításban hozta színre a félkegyelmű Georges-t Delly. Kiválóan sikerült estéje volt és a siker java része Dellyt illeti meg. A másik szerepet, Michelin H. Harmath Józsa szívesen vállalta, a szerelmes fiatal leány minden kedves vonásainak kidomborításával. Az ő és Delly alakításának köszönheti a Buridán száma, ha Aradon műsoron marad.

A többi szereplők is el 5rangut produkáltak. Novák Irén, Zalay Margit, Kun Irén kifogástalanul és sok izléssel játszottak. Szendrey Mihály és Várnay Jenő szereplése csak sikert jelent. Nyílt színen megtapsolták a kis Benkő

Gizit, aki egy piccolo mondanivalóval aratott sikert.

Külön dicséretet érdemel az első felvonás gondos rendezése, míg a második felvonásban valósággal tobzódott az izléstelenség. Kulcsár rendező ur gondoskodhatnék arról, hogy legalább rendezésben vessék meg a színpadra állított ágyat, ha már az ágy maga megbotránkoztatón szegényes, azokat a mansettába bujtatott virágokat pedig ideje volna izlésebb papirosokkal felcserélni.

H. G.

* A „Holnap“ estélye ma, csütörtökön délután 5 és fél órakor lesz a „Fehér Kereszt“ szálló disztermében. A műsor a következő: 1. Manojlovitch Theodor megnyitó beszéde, mely „A Holnap“ lényegével és törekvéseivel foglalkozik. 2. Emőd Tamás verseket olvas fel a Holnap költőitől. 3. Ady néhány költeményét olvas fel. 4. Franyó Zoltán aradi reminiscenciákat olvas föl „Leányok, versek, utak, én és ez a város“ címen. 5. Ady Endre felolvassa néhány régebbi és legújabb versét és 6. Reinitz Béla dr. elénekli Ady Endre verseihez írt melódiáit a saját zongorakisérével. A felolvasásra jegyek előre válthatók Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Az első sorban 6 korona, a 2-4 sorban 4 kor., az 5-7 sorban 3 korona, a többi sorokban 2 korona, állóhely 1 korona, diák és munkásjegy 50 fillér. Az estély iránt nagy az érdeklődés.

* Troubadour. Pénteken Verdi klasszikus alkotása, a Troubadour kerül színre. A címszerepet Ferrari lovag énekli, akinek kiváló alakítását az aradi közönség már ismeri.

* Premiérek. Legközelebb két érdekes premiér lesz a színházban. Az egyik újdonság Puccini világhírű operája, a Bohémek, amelyre nagyban készül az énekes személyzet. A drámai személyzet pedig Lengyel Menyhért szenzációs sikerű színművére, a Tájfün-ra készül.

* Mit játszanak másutt. Debrecen. Elvált asszony, Buridán száma (elsőszőr), Nagymama, Igdi diákok (elsőszőr.) Kecskemét. Tosca, Elvált asszony, Fecskefészek, Keresd a szíved, Erdészleány, Duda, Falurossza. Nagyvárad. Kis molnárné (elsőszőr), Buridán száma (elsőszőr). Szabadka. Tanitónő, Színészvér, Padua hercegnője, Szerencsemalac, Jókodvü paraszt. Szeged. A szultán, Az egér, A szabinnők elrablása, Buridán száma, Színészvér, Dollárkirálynő. Kassa. Edes teher, Az elvált asszony, Laczkovics kapitány, A kivándorló, Táncos huszárok. Pécs. A szerelmi keringő, Buridán száma, Az édes teher (elsőszőr), Gésák. Pozsony. A szerencse fia (elsőszőr), Gésák, Táncos huszárok, A sasiók. Miskolc. Az elvált asszony (elsőszőr), 2 x 2 = 5, Othello, Hajduk hadnagya.

* Backhaus november 28-án, Aradon tartandó hangversenyére Borsendorfer zongoragyárból a művész részére külön gyártott nagy hangversenyzongora érkezik. Backhaus egyedüli zongoraművész, aki mindent játszik, igen sok alkalommal a közönség választja meg műsorát. Igen érdekes műsort állított össze az érdeklődő aradi zeneértő közönség is, úgy, hogy hosszú időn keresztül emlékeztetéssé teszi a november 28-iki hangversenyt a közönségnek. Backhaus hangversenye az idei hangversenyszézon szenzációja lesz. A program remek számait legközelebb közölni fogja ifj. Klein Mór könyvkereskedő rendező cég.

* Sauer estély december 5-én lesz. Jegyek Weisz Leónál kaphatók.

* Elcsapnak 12 ballerínát. Alig simult el az operaházi karszemélyzet mozgalma, már megint új botrány pattant ki az Operaház környékén. Egy hivatalos indriscríció révén kiderült ugyanis, hogy az igazgatósági iroda fiókjában gondosan rejtegetnek tizenkét fölmondó levelet, amely a ballet tagjainak szól. Olyan ballerínáknak akar fölmondani az Operaház bölcs vezetősége, akik 10-20 esztendeje szolgálják a dalszínházat. Nem ez az első botrány, ami a ballet körül esett meg. Nemrégiben történt, hogy egynéhány ballerínának fölmondott a takarékos igazgató, azzal az indokolással, hogy nincs pénz és a tulkiadásokat redukálni kell. Tizenkét ballerína havi fizetése

a legjobb esetben 720 korona, ez évente 8640 korona. Ez fáj annyira az Operaház költségének. Ezzel szemben azonban Mészáros igazgató nem sajnál Környey Bélának 4000 korona tiszteletdíjat kiutalványozni, azért, amiért a „Toldi“ címszerepét eljátsza.

* Az Uránia műsora. Csütörtökön adja elő utolszor az Uránia színház fényesen bevált műsorát, melynek minden egyes száma szenzációs sikert aratott. Különös tetszésben részesült a Hercegnő és rabszolgáné, keleti tárgyú kép, továbbá a Brémától New Yorkig című mozgófénykép, mely egy tengeri utazás minden gyönyörűségében részesíti a nézőt. A szappangyártás már annyiban is érdekes látványosság mert hazai felvétel és egy budapesti szappangyárról készült. Pénteken ismét új műsort mutat be az Uránia, mely teljes mértékben ki fogja elégiteni a közönség tetszését. 791.

A magyar Barbizon.

*

— A Holnaposok Aradon. —

Irtá: Emőd Tamás.

Párisban még harsogott a színvak és goromba tömeg röhögése az új látások vásznai előtt, de odakünn Barbizonban terebélyes lombok, szabad rétek, napsütött házikók tájkán Manet forradalmi csapata már színeire bontotta és színeibe olvasztotta az impresszionizmus egy istenségét, a Fényt. És alighogy arany tallérokat teregetett az első szeptemberi napáldozás a barbizoni bárszony dombok tetejére, megindult az ujjongó processzió Páris felé. Vitték a Fény leszüretelt csodáit és garmadába öntötték Párisdama világszép lábcskáit elé.

A magyar Barbizon most szüretel. A „méltóságos hirlap“ örültek házának nevezte a magyar impresszionizmus írásait, azzal, hogy ebben a kiváló tébolydában a kalauz a legnagyobb bolond! A méltóságos hirlap szerkesztője tíz lábas tárcacikkben kalauzolta végig színvak közönségét a modern írógárda elmekórházán. Pedig ő nem bolond — Isten ments, — csak elsőrangú üzletember.

Ma még vakok intézete a mi olvasótáborunk summája. Legtöbb meg nem értést a mindenáron megérteni és kommentálni igyekvők, a pártfogók és jóakarók okozzák. Nem köll jóindulat, sem szükséges a jegyzet és stilisztikai adalék. Nő, gyarapodik Argylus királyi új népe: a magyar egyetemi ifjúság zöme, a diákszobák Csaba serege. És mire Barbizon alatt ötödször szórja szét arany máriáit a novemberi napáldozás, öt évforduló múltán megindulhat az ujjongó processzió.

Ady Endre a modernnek, a holnaposok, a nyugatosok, az „elmezavarodottak“ elátkozott vezére. És ha még olyan zenebonát csap a sok hivatlan-hivatlan kalauz, hogy minden csárda, minden siralomház, minden speciális magyar középület fedele-fala belerendül, akkor is diadalt ül Ady Endre fiatal serege. A jövő elé nem lehet mázsás harangokkal kongatni. Az örök fejlődés és a szakadatlan differenciálódás törvényei tisztító forgószelűkkel kisépergetik a levegőt. A magyar Páris megrontott levegőjét.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 151

HIREK.

Merénylet egy közigazgatási bíró ellen.

A cseléd támadása.

Távirati tudósítás.

Arad, november 10

Egy cselédleány ma súlyos merényletet követett el a fővárosban gazdája, *Ludvigh János* közigazgatási bíró ellen. Vasalóval két ízben fejbe ütötte a bírót, aki vértől borítva, eszméletlenül esett össze. Allapota igen súlyos. A merénylet cselédet letartóztatta a bíróság. Az esetről budapesti tudósítónk ezeket jelenti:

A Lipót-körút 26. szám alatti házban lakik *Ludvigh János* közigazgatási bíró, aki ma valami rendelkezést adott ki a konyhában levő cselédnek: *Dein Erzsébet*nek. A cseléd visszafeselt a bírónak, aki ingerülten válaszolt. *Dein Erzsébet* erre odarohant *Ludvigh*hoz, akit a kezében levő vasalóval két ízben fejbe vágott. A bírót nyomban elborította a vér, segítségért kiáltott, de mire berohantak a házbéliek, már eszméletlen állapotban volt.

*Dein Erzsébet*et átadták az ötödik kerületi kapitányságnak, ahol közömbösen ismerte be a merénylet elkövetését. Egyre ezt hajtogatta:

— Pokol volt nekem *Ludvigh*éknál az egész életem.

A rendőrség letartóztatta a merénylet cselédet. *Ludvigh* állapota aggasztó.

— Változás az aradi helyőrségben. Ma adta ki a közös hadügyminiszterium a jövő évi helyőrség változásokat elrendelő *Ordre de Bataille*-t, melynek intézkedései a VII. hadtestbe tartozó aradi helyőrséget is érintik. A hadtestet illetve az aradi helyőrséget érintő változások a következők:

A 37. gyalogezred törzse a gépfegyver osztág, és két zászlóalja Nagyváradról Bécsbe; a 33. gyalogezred 3. zászlóalja és gépfegyverosztága *Temeskubinból* Aradra, az ezred egyik zászlóalja *Focába* (Bosznia), a 46. gyalogezred 2. zászlóalja *Pancsováról* Szegedre, egyik zászlóalja Szegedről *Avtovacra* (Bosznia), a 61. gyalogezred egyik zászlóalja *Temesvárról* *Focára* (Bosznia) kerül. *Temeskubinba* a Szászvárosban állomásozó 28. vadászzászlóaljat helyezik át.

— *Gyulai Pál* halálához. Az irói világon túl is, a közönség széles rétegében mindenhol gyász van *Gyulai Pál* elhunytá fölött. A magyar közéletnek egyik legjobbját ment át az örökkévalóságba s mindenki érzi a veszteség súlyát és nagyságát. Tisztelet és hódolat követte egész küzdelmes életén át s a munka, melyet teljesített, nagy és nemes munka volt. Az iró és tudományos világ nagy arányban fejezi ki részvétét és gyászát. Az irói klubok kitűzték a gyászlobogót és gyászlobogó leng az Akadémia és az Egyetem épületén is. A nagy halott temetése csütörtökön délután 2 órakor lesz az Akadémia előcsarnokából, ahol ma délelőtt kezdtek meg a ravatalozást. Az Akadémia, a Kisfaludy-társaság és a tud. egyetem nevében a halottat *Beöthy Zsolt* fogja buszoztatni. Az összes budapesti és vidéki irodalmi társaságok, a budapesti és kolozsvári egyetemek testületileg, vagy képviselőben vesznek részt a temetésen és koszorút helyeznek a ravatalra.

— Választási mozgalmak. A második kerületi függetlenségi párti polgárok csütörtök este 8 órakor a *Nagy János*-féle vendéglőben (a *Mikes Kelemen* és a *Közép utca* sarkán) a választási tárgyalások dolgaiban értekezletre gyűlnek össze.

— *Fallieres* lemond? Egy berlini lap értesülése szerint *Fallieres* francia köztársasági elnök megrongált egészségi állapotára való tekintettel legközelebb lemond. Utódja valószínűleg *Brisson*, a kamara elnöke lesz.

— A „*Victoria*” új háza. Abban a nagy ingatlan-forgalomban, mely az utóbbi időben a fő-utak mentén levő házak körül Aradon kifejlődött, ma egy újabb házvételről jön hír. A „*Victoria*” takarékpénztár 200,000 koronáért megvásárolta a *Steinitzer-örökösök*nek a *József főherceg-uton*, a *Millenium-épület* és a *Victoria* takarékpénztár mai épülete között levő kétemeletes házát. A takarékpénztár eddigi helyiségei már hosszabb idő óta szűkeknek bizonyultak és ezért az intézet új házában is fog irodai helyiségeket berendezni.

— *Justh Gyula* alapítványai. Makóról táviratozzák: *Justh Gyula* ma tudatta *Galambos Ignác* polgármesterrel, hogy újabb tízezer koronás alapítványt tesz a város javára. Az alapítvány rendeltetését és célját *Justh* később írásban fogja közölni a polgármesterrel.

— *Tauszky Lipót* szökése. Budapesti tudósítónk jelenti: A rendőrségnek eddig még nem sikerült a megszökött *Tauszky Lipót* hollétét kinyomozni. Annyit megállapítottak, hogy *Tauszky* nem egyedül szökött meg, hanem feleségének egyik esinos leány rokonával. Megállapították azt is, hogy *Tauszky* szökése előtt eladta *Lónyai-utca* 43. szám alatti házát 350 ezer koronáért, de csak 100 ezer koronát kapott rá, mer. 250 ezer korona adósság van rá bekebelezve.

— *Kutassy Aradon*. Az első magyar aviatikusnak Aradra jövetele immár biztosítva van. Sőt bizonyos az is, hogy *Kutassy* minden vidéki felszállását az aradi felszállás előzi meg. A rendező-bizottság november 21-ikére hívta meg *Kutassy*t, aki már kijavította repülőgépet és aradi felszállását megelőzőleg Budapesten fog próbarepüléseket végezni. A részletes programot valószínűleg holnap teszi közzé a rendező-bizottság. Egyelőre csak annyit jelezhetünk, hogy a felszálláshoz Aradra jövő vidékiek számára a bizottság nagy kedvezményt biztosít, amely meglepetésszámba fog menni.

— *Adamovics Vilma* tartási díja. Bécsből táviratozzák: Az itteni törvényszék ma foglalkozott *Adamovics Vilma*nak *Wölfling Lipót* ellen folyamatba tett perével. *Adamovics Vilma* két rendbeli keresetet nyújtott be volt férje ellen. Az egyik arról szól, hogy a bíróság nőtartási díjat állapított meg részére, a másikban arra kéri kötelezni *Wölfling Lipót*ot, hogy a nála levő butorait adja ki. *Wölfling Lipót* perbeli képviselője a mai tárgyaláson illetékességi kifogást tett, mert a volt királyi herceg *Saaleburgban* kapja apanázsát és így ott perelendő, az ingóságok pedig *Badenben* vannak, ezekre nézve a bécsúj helyi bíróság az illetékes. *Adamovics Vilma* egyébként 1000 korona havi tartásdíjat követel és az eddig lejárt részleték fejében 31 ezer koronát. A bíróság *Adamovics Vilma*nak négy heti határidőt adott, hogy az illetékességi kifogásokra megtegye észrevételeit.

— A szép tanító néni. A gyermeklélek pszichológiája sajátos. A fejletlen és gyenge lélekben még nem ébred föl tisztán az ítélőképesség és jobbra a felszínen jár a megfigyelés. Így azután sokszor téved, vagy éppen igazságtalan a gyermeki ítélet a szeretet és harag, vonzódás és ellenszenv kérdésében. Érdekes bizonyosságát szolgáltatja ennek az az eset, amely egyik aradmegyei elemi iskolában történt meg nemrégiben. Az egyik leányosztály apró, nagyrészt szegénysorsú tanulóit esinos, vonzó külsejű, fiatal tanítónő kalauzolta tovább az elemi ismeretek tudásában. A kis leánycsapat, a tarka-barka ruhás, csitri hajfonatú szőke, barna gyermekek nem nagyon tudták, nem is kutatták, hogy tanítónőjükben mennyi a testi s lelki szépség, ők csak az utóbbit tudták felfogni és a szép tanítónőt, akit csak „a szép nagyságának” neveztek a kis lányok, nagyon megszerették. A tanítónő tudott bánni a lányakkal, szívesen, barátságosan vezette, oktatta őket és így nem is volt csodálatos a nagy ragaszkodás. Am egyik napon megtudták a kis leányok, hogy a szép nagysága elmegy. Áthelyezték egy másik iskolához és helyébe egy kevésbé esinos, kevésbé fiatal tanítónő jött. Lehet, hogy az új tanítónő éppoly kedves, barátságos, meggyerő volt, mint az eltávozott, de a gyermekek evvel nem törődtek előre. A kis leánykák egészen elszomorodtak, nekikeseredtek a tanító néniük elvesztésén. És ma, amidőn már a kis tanulósereg is összetart, szervezkedik, mint szervezett elemi iskolás leánykákhoz illik: sztrájkba léptek. A tanterem nagy fekete táblájára iskolás, szegletes betűket róttak föl a krétával. A követeléseiket írták föl ilyenformán: „A csunya tanító néni nem kell nekünk. Mi a szép nagyságát akarjuk, jöjjön vissza tanítani.” Így várták és evvel fogadták az ugyancsak meglepődött új tanítónőt a kicsiny, talán 8—9 éves leánykák dacosan és elkeseredetten. Hogy kívánságuk teljesült-e, vagy már meg is barátkoztak azóta az új tanítónővel, arról nem szól a krónika.

— Kisiklott tehervonat Aradmegyében. Tegnap délután 1 óra 30 perckor Aradról érkező 682. sz. tehervonat berobogott a berzovai állomásra, amidőn egyszerre nagy robajjal 12 kocsis kisiklott és összetört, melyek egyikén *Zsoldi Lajos* fékező volt, kinek végső pillanatban sikerült leugorni s elkerülni a biztos katasztrófát, kisebb sérülésen s ijedségen kívül más baja nem történt. A vonatközlekedés rövid ideig megszakadt, a kár több ezer koronára rug. A kocsikon jobbra cséplőgépek voltak. A kisiklás oka: sinmegrongalódás.

— Három tiszt meg egy csendőr. Furesa esetnek volt színhelye a múlt hét utolsó napjaiban a kassai csendőrkerülethez tartozó *Máramarossziget* egy hangosabb kávéháza. A *Máramarosszigeten* állomásozó 85. gyalogezred három tisztje ült a kávéházban s borozgattak. A esőndes borozgatás hangulata lassan-lassan jókedvű mulatássá fejlődött. Ejjel felé járt az idő, midőn a kávéházba hivatalos ügyben, tehát teljesen felfegyverkezve egy csendőr lépett be. Egyenesen a kávé felé tartott s így nem vette észre az oldalt ülő tiszteket s természetesen nem is tisztelgett nekik.

Az egyik tiszt erre felemelkedett ültéből s kérdőre vonta a csendőrt a tisztelgés elmulasztása miatt. S midőn ez azzal védekezett, hogy nem vette észre őket s különben is hivatalos ügyben lépett a kávéházba, hangos szóváltás kezdődött, melybe a másik két tiszt is beavatkozott. Rárohantak a csendőrré, hogy lefegyverezték. A csendőr erre hátralépett s lekapha válláról fegyverét, lövésre kész állásba helyezkedett.

— Aki hozzám mer nyulni, azonnal lelővöm! — mondta.

A tiszték erre meghátráltak s elhagyták a kávéházat. Másnap feljelentették a csendőrt, a ki szintén feljelentést tett a tiszték ellen. Az ügyben a kassai csendőrkerületi parancsnokság és az illetékes katonai hatóság szigorú vizsgálatot indított.

— Tosselliné válik. Berlinből táviratozzák: Tosselliné válni szándékozik férjétől, mert az sokszor tettelegesen bántalmazza. Különben az egész Toselli család abból a 40 ezer márka évjáradékból él, amelyet a királyi hercegnő élvez.

— Őriási sikkasztások Pétervárott. Pétervárról táviratozzák: Őriási sikkasztásnak jöttek Pétervárott nyomára a Wladimir nagyherceg védnöksége alatt álló katonai nyugdíjintézetben. Allítólag 375 millió koronát sikkasztottak el. Illetékes helyen mindent elkövettek, hogy a botrányt ideig-óráig eltussolják. A kormány két millió rubel segélyt ajánlott fel.

— Üngyilkos járásbíró. Érsekújvárról táviratozzák: Krammer Jenő nyugalmazott járásbíró hirtelen elmezavarában agyonlőtte magát.

— Templomfosztogató csemetek. A lippai róm. kath. templomban a Szent Antal és a róm. kath. jótékony nőegylet perselyében egy idő óta megcsappant a fillérek száma. Schwarz Ferenc templomgondnok jelentést tett Hold Adám esperes plébánosnak tapasztalatairól. — Együttesen rájöttek, hogy a perselyeket valaki következetesen dózsmálgatja. Az esperes követte tapasztalatait a lippai járási csendőrmesterrel, aki engedélyt kért, hogy a templomban figyelhessen. Néhány napig eredménytelen volt a figyelés, végre úgy a 8-ik napon jöttek a tettesek. A szöszékben elrejtőzött csendőrt észre nem véve, kinyitották a perselyeket s osztozkodni kezdtek a pénzen, mikor közójük toppant a csendőr. A meglepett tettesek megkővülten állottak meg. Schiller Ferenc 12 éves, Weszely Ferenc 12 éves, Höfler Jakab 12 éves, Weszely József 8 éves, Höfler János 8 éves gyermekek voltak a tolvajok. A kulcsokat Schiller Ferenc, a harangozó fia lopja el hazulról. Bevallották, jó ideje már, hogy fosztogatják a perselyeket. A pénzt nyalánkságra, cigarettára költötték. A kihallgatások során kiderült az is, hogy a harangozó, Schiller György is ürítette a perselyeket. Ő meg a templomban körülhordozott gyűjtő perselyhez csináltattott hasonlót s azt hordozta körül, majd azután kinyitotta a saját perselyét, a fillérekből egy bizonyos részt a templom perselyébe téve, a többit magának tette el. A hülsen harangozót azonnal elcsapták.

— Születések, halálozások és házasság. Az aradi anyakönyvi hivatalban november 10-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Ciupuliga György gazdasági gyakornoknak János nevű fia, Jankovics Péter bérkocsi tulajdonosnak Iona nevű leánya, Szántó Antal gázgyári fűtőnek Pál nevű fia, Löwy Ignác máv. mozdonyvezetőnek József nevű fia. Meghalt: Rajko Ádám 67 éves kanalas házáló, Csapó Etel 2 hetes leány. Házasságot kötött: Csipai András napszámos Szabó Rozáliával.

— Kossak esász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarz Zsigmond. 3811

— Színházi látcsövek, szemüvegek, cvikerek, szoba- és fürdő hőmérők, bor és szesz fokozók, legszebb női bőrtáskák, pénztárcák, cigareta és szivar tárcák, utazó bőröndök és berendezett utazó készletek, cocus lábtörők, cocus szőnyeg és fürdő gyékények legnagyobb választékban és legolcsóbb árban kaphatók Hegedűs Gyula üzletében, Aradon, Andrásy-ter 15. sz. 3771

— Szabó féle pármal ibolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító üdítő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 8 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hánsz Nesztor és Hegedűs Gyula cégnél. 3943

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegség-nél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz. 1942

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Solyva-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfpart 8.

TARKASÁGOK.

(A regényíró és látogatója.) A tegnap elhunyt Gyulai Pálhoz egyszer beállított egy gyászfátyolos hölgy, aki mély bókkal kezdte a beszédét:

— Bocsásson meg, méltóságos uram, hogy alkalmatlankodom, de leküzdhetetlen tisztelem és bámulatom hozott önhöz. Addig nem halhatok meg, mondtam magamban, míg a *Törökvilág Magyarországon* nagynevű szerzőjét meg nem ismerem.

Gyulai ideges mozdulatot tett.

— Tehát tetszett önnek a regény?

— Ki sem tudom mondani, hogy mennyire. Ez a legszebb dolog, amit életemben olvastam. Az a korfestés, azok az alakok, az a nyelvezet, az az érdekesség... ó, példátlan.

— Hm, van benne valami. — mondta Gyulai komolyan, — csinos kis regény volt, emlékszem rá, milyen lelkesedéssel írtam. Hát a többi könyvemhez mit szól? Olvasta a *„Kárpáti Zoltánt“*, és a *„Köszívű ember fiait“*?

— Ó hogyan, el vagyok ragadtatva tőlük.

— Hát a *„Velencei gályarab“* és a *„Zulejka, a hárem gyöngye“*?

— Őriási dolgok. Ön a világ legnagyobb regényírója.

— Nos tehát — pattant föl Gyulai, olyan tekintetet vetve az asszonyra, hogy annak nyomban el kellett sülyednie — tudja meg, hogy ezek közül egyet sem írtam én, hanem részben Jókai, részben még rosszabb regényírók mint ő. Én csak egy regényt írtam. A címe *„Egy magános udvarház története“*, hanem azt fölöttebb kevesen olvasták.

A gyászruhás hölgy azonban nem sülyedt el, hanem megszólalt:

— El fogom olvasni. Hanem adjon méltóságod ehhez gyermekeimnek öt forintot.

És Gyulai adott öt forintot.

(A jó kutya.) A nagy vadászszezon teszi aktuálisá Bódy Bódog ismert aradi vadász következő előadását:

— A napokban — mondta Bódy — nagyobb vadásztársaságba kerültem és ott mindenki különös vadászhistóriákat mondott el. Én is elmondtam néhányat, de azok mind igaz történetek voltak éppen ezért nem hatottak úgy, mint az ő meg nem történt dolgaik. Nagy szemet meresztve hallgattam az én jóbarátaim hihetetlen történeteit, azután elhatároztam, hogy én is elmondok egy valótlán históriát. És elmondtam a következőket:

— A minap a vadászterületemen ballagtam kitűnő vizslámmal együtt. Egyszerre csak a bokor mellől kiugrik egy ködmönös paraszt s ugyanakkor a kutya a két hátsó lábára ágaskodva elkezdett szűkőlni. Ez azt jelenti, hogy a kutya valami vad szagot érez. Ebből arra következtettem, hogy a paraszt az én vadászterületemen valami szárnyas vadat lőtt és a kabátja alá rejtette.

— Te, add elő azt a szárnyast.

— Nincs én nálam semmi féle szárnyas, — mondta a paraszt.

— Minthogy a kutya tovább is szimatolt, arra következtettem, hogy eldugta a vadat és megmozdítottam. De nem találtam nála semmit. A kutya

azonban még mindig ágoskodott és szimatolt a paraszt körül.

— Hogy hívják téged? — fordultam a paraszthoz.

A válaszból megtudtam, hogy kitűnő kutyámat mi izgatta olyan nagyon:

— Fűrj István a nevem, — mondta a paraszt.

(Teaestély a mosókonyhában.) Talán mindenki ismeri a „mozi“ vázsnairól azt a történetet,

mikor a szakácsné gazdái távollétében zsurt ad barátainak. A mozi-jelenetek sokszor megismétlődnek az életben is, amint az egyik aradi urházban tegnap megtörtént. A háziasszony napok óta távol van Aradtól s így a háztartás gondjai a férj nyakába szakadtak. Az első napokban szépen el is intézett mindent az ur; Klári — így hívják a szakácsnőt — hűsögesen vigyázott a lakásra és a főzésre s a háztartás gépezete minden fennakadás nélkül működött. Az ur nagyon meg volt elégedve a dolgokkal és bizva a Klári további hűségében, tegnap délben bejelentette neki, hogy este színházba megy, vendéglőben vacsorázik és azért meghagyta, hogy amíg hazaérkezik, addig Klári vigyázzon a lakásra. Klári mindent megígért és a férj nyugodtan ment a színházba. Éppen az *Erdezszeleány* harmadik felvonását nézte, mikor egyszerre csak a jegyszedő kihívja azzal, hogy valaki beszélni akar vele. Az ur kimegy és ott találja a szomszédos család szobaleányát.

A szobaleány arra kérte a nagyságos urat, hogy menjen haza, mert otthon nagy meglepetés vár rá. Az ur izgatottan hazasiet. A lakásban sötétség uralkodik, de a lakás alatt levő mosókonyhából szokatlanul nagy világosság látszik és gyanus lármá hangjai hallatszanak kifelé. Benyit az ajtón és előtte van a moziból ismert cseléd-zsur jelenet.

Konyhaasztalon és teknőkből rögtönzött asztalokon finom fehér terítők, a terítőkön tea-készlet ezüst kanalakkal, rumos üvegecskékkel körülövezve, az asztalok körül pedig a szomszédalakások és házak szobacicái és ezek lovagjai ülnek a legkedélyesebb hangulatban. Klári ijedten ugrik fel, hebeg valamit, a többi szobacicák és a lovakok pedig szétszélednek a ház minden tájéka felé...

Ami már ezután történt, az ma délelőtt játszódott le *Bedő* kihágási bíró hivatalában. *Mezei* Klári — ez a teljes neve az estély rendezőjének — töredezten bevallotta, hogy gazdái távollétében szórakoztatni akarta barátait és barátjait. Ő igazán nem tehet arról, hogy a szomszédok-cselédje, akit nem hívott meg az estélyre, boszúból beárulta őt az urnál. Am a bíró könyörtelen volt. A cselédtörvény értelmében négy napi elzárásra vagy tízennégy korona pénzbüntetésre ítélte Klárit, akinek szomorúságát növelte még az is, hogy gazdája rögtön elbocsátotta.

Amikor elhagyta a tárgyaló termet, sirva panaszkodott a rá várakozó barátainak:

— Ilyen drága zsurt még a nagyságáék se rendeznek.

TANÜGY.

(—) Az aradmegyei állami elemi iskolák fejlesztése. Aradvármegye kir. tanfelügyelője úgy Arad város mint Aradvármegye területén működő egyes állami elemi iskolák fejlesztése iránt tett a közoktatásügyi miniszterhez előterjesztést. Fejlesztetni kérte ugyanis az aradi Gizella-utcai állami elemi iskolát egy, a Mihály-utcai állami elemi iskolát pedig két tantervvel. Továbbá a borosjenői, tauói, ujszentannai, apáti-i, medgyesegyházai, nagykamarási, esermői, mikalikai, székudvari és a világosi állami elemi iskolákat 1—1, végül a magyarpécskai állami elemi

iskolát két tanerővel. Ezeknek az állami iskoláknak fejlesztését a folyó tanévre beiratkozott mindennapi tankötelesek nagy száma teszi szükségessé. A fent megnevezett iskoláknál a beiratkozott növendékek száma az egy tantermbe felvehető növendékek maximális számát is túlhaladja. Magyar nemzeti szempontból figyelemre méltó és megnyugtató jelenség, hogy a fejleszteni kért állami elemi iskolák tanulmányi része nem magyar ajkúak által lakott városrészekben, illetve községekben működik. Az iskolák fejlesztésének szükségességéhez a nem magyar ajkú polgároknak az állami iskolák iránt megnyilvánult és évről-évre fokozódó rokonszenve és meleg érdeklődése erősen hozzájárult. Aradvármegye egyes vidékein a nem magyar ajkú polgárok szinte döngetik az állami iskolák kapuit és kérnek gyermekeik számára beboncsátást. Aradvármegye tanfelügyelője a felmerült szükség és a megnyilvánult rokonszenv arányában évről-évre tett részben új állami elemi iskolák felállítására, részben a már működő állami elemi iskolák fejlesztése iránt előterjesztést.

SARG-féle **60**
KALODONT
 LEGJOBB
 FILLÉR FOG-CRÈME

ÖZSÁZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.
 Távirati tudósítás.
 Budapest, november 10.

Kínálat, vételkédv mérsék lt, 10 ezer mm. 5 fillérrel magasabb. Amerika 2 vel magasabb

Az árak 50 kilogrammonként számlálva:

	Dell árúlat	2 óral árúlat
Tengeri 1910. májusra	6 82-6 83	6 81-6 82
Buza 1910. áprilisra	4 15-4 19	4 18-4 19
Zab 1910. áprilisra	7 85-7 86	7 64-7 65
Rozs 1910. áprilisra	10 23-10 29	0 26-1 27
Buza 1910. októberre	11 82-11 83	11 83-11 84
Zárul 3 órakor		
Osztrák hitelrészvény	...	559 80
Magyar hitelrészvény	...	772 50
Városi villamos vasúti részvény	...	312.-

A Temesvári Lloyd-Társulat
 terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.
 (Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)
 1909. november 10.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	13 55 - 13 60
76 " " " " " " " "	13 60 13 70
77 " " " " " " " "	13 70-13 75
78 " " " " " " " "	13 80-14 90

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új ...	13 50 - 13 55
Rozs új ...	9 05-9 10
Árpa új ...	6 30-6 40
Zab új ...	6 80-6 85
Tengeri régi ...	5 35-5 40

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 10. —
 Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 400-400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 146-48 fillérig; fiatal közep páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban 146-148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 146-150 fillérig.

Sertéselészám: november hó 6. napján volt készlet 23150 darab, november 7. napján felhajtott 400 darab, nov. 7. napján kiszállított 93 darab, november 8. napjára maradt készletben: 23 357 darab.
 A hízott sertés üzlet irányzata változatlan.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi november hó 11-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Buridán számar.
 Vigjáték 3 felvonásban Irta: R. de Flers és G. A. de Caillav. t. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Lucien	Szendrey M.	Jean	Bánhid.
Georges	Delly La. os.	Michelin	Har. ath J.
Morange	Duró Mó.	Vive ta	Novák Iren.
Adolphe	Várnay Jenő.	Fernande	Kuu I en.
Girani	Szabó Lajos.	Od tte	Zalai Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bérső Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
 Műsor 1909. november 11-én, csütörtök:

1. Dráma a vad nyugaton Bletkép. — 2. Élő képek H moros. — 3. Sved és Norvégia. Látványosság. — 4. Tizenharadik vendég. Humoros — 5. Hercegnő és rabzó ganó. Dráma. — 6. Szeppan yártás. Tanulmányos. — 7. Igazmondó tükrök. Humoros — 8. Brémától—Newyorkig. Természet után.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrássza.

MOLLY!

MOLLY
 KÉZFINOMÍTÓ

3 NAP ALATT!
 bársonypuha és habfehér kezei lesznek, ha a „MOLLY” kézfínomítót használja. ::

Előkeltő vegyészek és kozmetikusok igazolják, **MOLLY** kézfínomító a jelen hogy a **MOLLY** kor legtekélyesebb kézápoló szere. Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár és szétküldés:
HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria
 ARAD, Weitzer János-utca 2. sz.

LEGMAKACSABB KÖHÖGÉS

ugy fiataloknál, mint öregeknél, valamint egyéb mellbántalmak, gyorsan megnyűlnék a

Scott-féle csukamájolaj Emulsió

által. Néhány kevés adag teljes meglegedésre fogja ezt Önnek is be bizonyítani.

A SCOTT-féle EMULSIÓ
 utólérhetetlen hatása alkatrészeinek világhírű tisztaságán és erején alapszik és a SCOTT-féle tökéletesített eljárás által az a leggyengébb gyomorra nézve is megemészthetővé tetetik.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.
 Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.
 Kapható minden gyógytárban.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Steinheilmé bünpöre. Párisból táviratozzák: Steinheilmé pörének mai tárgyalásán kihallgatták Wolf Mariettát, Steinheilmé szakácsnőjét, aki a vádlottnak bizalmas szolgája volt. Az ügyészség tudvalevőleg Wolf Mariettát és a fiát, Sándort régebben a gyilkossággal gyanúsította. Wolf Marietta ma határozottan Steinheilmé mellett vallott.

— Steinheilménak — mondta — nem is volt annyi szeretője, mint amennyiről beszélnek. En ismertem összes viszonyait.

Az elnök kérdései következtében a tanu ellentmondásokba keveredett, amiért az elnök olyan célzásokat tett, hogy a tanu büntársa Steinheilménak és letartóztatással is megfenyegette Wolf Mariettát.

§ Új bíró az aradi törvényszéken. Budapesti tudósítónk jelenti: A hivatalos lap holt napjára közölni fogja, a király megengedte, hogy Nagy Dezső világoosi járásbíró, törvényszéki bírói minőségben az aradi királyi törvényszékhez áthelyeztessék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. J. dr. A cikk föltétlenül értékes, azonban az ilyen közleményeket a szerkesztőség belső emberei írják, így hát az önet sajnálatunkra nem közöljük.

Ujdonság! Auer-gáz mindenütt!

Egyszerű kezelés! Bárhova azonnal alkalmazható. Csővezeték, telep nem szükséges.

Szabadalmazott gáz olaj lámpák.

Egyszeri töltés 14 órai égő időre. Nincs füst. Nincs szaga. Egyenlő égés lámpabél nélkül. Nem kell tisztítani. — **Külön osztály:** spiritusz és petroleum gáz gyorsfűzőkből, égető és forrasztó lámpák iparosoknak. Ujdonság spiritusz gáz vasalókban házi és ipari célokra. Nincs ruhakiégetés, főfájás, mint a szénvasalóknál, rögtön használatra kész, egyszerű kezeléssel.

80 gyertyafény erejű. Óránkénti fogyasztás 3 fillér. Gyönyörű fehér fényt ad. A fogyasztáshoz szükséges gázt a lámpa saját maga állítja elő, eszerint fölösleges gáz soha nincs.

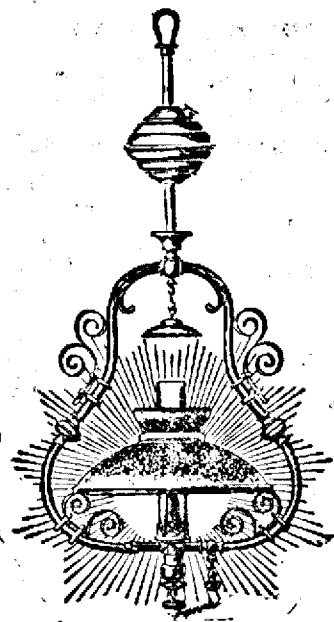
Robbanás ki van zárva! A lámpák (gázolinnal) vagyis könnyű petroleummal lesznek töltve, ami szinte általam rendelhető meg kölcsön kannákban vagy hordókban. 3708

Ezen lámpáim különféle formákban kaphatók, ugymint: lyrák, luszterek, kerti- és utcai-lámpák. — Különösen ajánlható ott, hol gáz- vagy villany nincs, termek, gyárak, szállodák, vendéglők, kávéházak, üzletek irodák, gyógytárak, iparosok, valamint magán lakások, villák kertek részére. — Kérjen árjegyzéket.

KAISER RUDOLF Arad, Vadászúrt-u. 4.

Sürgöny cím: Kaiser, Arad.

Számos elismerő levél áll a n. é. közönség rendelkezésére.

BURZA és PERMOZER

új mérleggyára és javítási műhely

Arad, Radnai-ut 23.

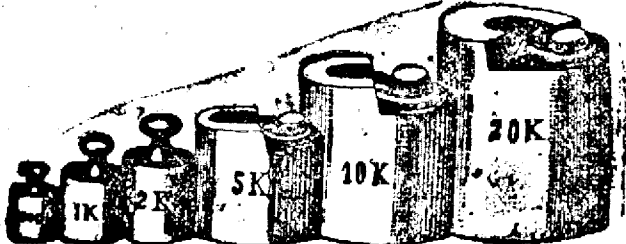
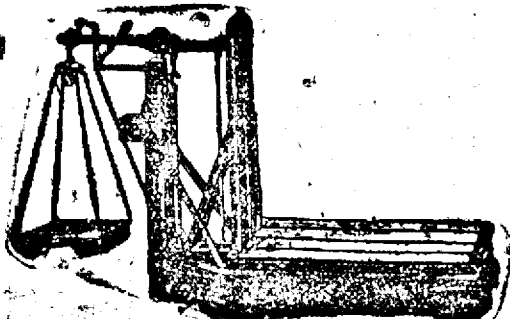
Telefon 604. sz.

Ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe újonnan hitelesített tizedes mérlegeinket, vas- és rézsúlyokat.

Elfogadunk minden e szakmába vágó mérlegeknek és súlyoknak javítását és hitelesítését. 3969

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, kiváló teljes tisztelettel

BURZA és PERMOZER.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Aradon, Wesselényi-utca 34. sz. a. a mai kor igényeinek megfelelő

lakatos műhelyt nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: épületvasalásokat, vaskerítést, sűrűcsokat, valamint takarektűzhelyeket a legszébb és legjobb kivitelben.

Javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Tervekkel és költségvetésekkel készséggel szolgálok.

Kiváló tisztelettel

Böszörményi János,
lakatos mester.

Ugyanott egy jóerkölcsű fiu tanuló-
nak felvételük. 4184

LEGNAGYOBB ÉLVEZET
1 csésze finom tea.
TEA és **RUM**
hirneves minőségeinket becses figyelmébe ajánljuk.
Legolcsóbb árak.
Vojtek és Weisz
parfumeria és drogueria nagykereskedése
ARADON. ARADON.

Jozanof Tribo
mészáros és hentes üzletét Deák Ferenc-utca 20. szám alól
Boros Béni-tér,
Laendler-palotába 4144
helyezte át.
Naponta friss növendékmарha, borju- és sertés-hus kapható. Hideg röl-vágottak állandóan. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Hair regenerator
Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpaképződés megszűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem pizskol.
Ára 2 korona. 311
Földes Kelemen
gyógyszerésznél.

Október hó 15-én. Október hó 15-én.
Az első perjámosi
homokmész-kő téglagyár és mészégető
(Róser Mihály és Társai.) 3843
Aradi fióktelepe az Óvár-téren
megnyílt!
Megrendelés k az Óvár-téri gyártelep iro-
: : dájában már most elfogadtatnak. : :

APRÓ HIRDETÉSEK.

A Kinek

Ismeretség híján

bázastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

AKI

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

AKI

mindeseket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célt, ha az

ARADI KOZLONY

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók
és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstneműeket ki váltok és veszek. Farkas Streicher
Arad, Tököly-tér 1. 1771

Kázasság!

Intelligens, józan életű, takarékos fess, egészséges, keresztény fiatal uriember, kinek vidéken szép gazdasági tisztviselői állása van, boldog családi élet után vágyik, mivel állása is ezt kívánja, feleségül keres szolid és ném magas igényű leányt vagy fiatal özvegyet, esetleg nyugdíjas hölgyet. Iő a jólelkűség, mely mindent pótol, csekély testi hiba nem határoz, tisztességes foglalkozású hölgyek ellen nincs kifogásom, a munka nem szegény, hozzám jöhet anyja vagy apjával együtt, velem nyugodt életük lesz, (kijelentem, gazdag nem vagyok), csak oly levelekre reflektálok, kik nem léhaságnak tekintik e dolgot, választ esetleg fényképpel, valamint teljes címüket és hozományukat kérem levélben megírni, jeligékre vagy posta restante címekre, valamint fizetett ügynökök leveleikre nem válaszolok, titoktartás, becsületbeli dolog, kívánatra fényképet, leveleket azonnal vissza küldöm, leveleket „Szalontai” jeligére az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalába József főherceg-ut 22. Aradra kérem. 4189

English lady

requires to give English lessons
evenings Berlitzs Method. Miss
Margaret Smitts Kerpel Izsó Arad.
4181

Teljes évfolyamok

az „Uj Idők”, képes folyóiratok K. 4-től feljebb. „Das Buch für Alle”, „Zur guten Stunde” stb. már K. 2 feljebb. Kaphatók Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében, Színházépület. 8241

Üzletvezető,

ki fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír és kellő óvadékkal rendelkezik, román nyelvet bírja, fey vidéki fogasztási szövetkezethez kerestetik. Ajánlatok „M megbízható” jelige alatt e lap kiadóhivatalába keretnek. 4160

Eladó házak

Angyal-utca 13. és 27. sz. jól jövedelmező házak eladók. 3814

Üzleti könyvek,

u. m. fő és segédkönyvek, ügyvédi naplók és főkönyvek, valamint egyéb irodai felszerelések legelőnyösebben szerezhetők be Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. 173

Kovaszinon eladó

egy 8. kat. hold teljesen beültetett szőlő. Bővebbet Arad, Révai-utca 2. szám alatt, a tulajdonosnál. 2982

Kerestetik

expediciónkba egy jó irással bíró leány.

Veszek tudományos könyveket, szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintugy hangjegyeket is a legmagasabb áron. Az összes zsebalaku albumok, melyek 25-30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Arad. 3911

Könyvkötészetünkben
tanulóleányok
3 korona kezdőfizetéssel
felvétetnek.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
3 korona kezdőfizetéssel
felvétetik.

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

3 korona kezdőfizetéssel

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott tüzest

modeljeim

Az őzi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan főszerelet raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legzserényebb igényeket kitadom elégtelen. Számos látogatásért esd

Grünblatt Antonia

Arad, Szabadság-tér 11. I. em.

(a Glöck huszarnokkal egy házban.)

Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Tanulóleányok felvétetnek.

Hirdetmény.

84750-1909.

Hirdetmény.

Értesítjük a földtulajdonosokat, hogy a megváltozott miveltési ágban talált földek és kertek osztályba sorozása befejeztetett, az erről szerkesztett jegyzék 1909. november 7-től december 7-ig terjedő 30 napon át a városházán a kataszteri nyilvántartó hivatalában közszemlére van kitéve.

A netán sérelmesnek vélt sorozás ellen az érdekeltek felszólalásait a kataszteri nyilvántartónál szóval vagy írásban bejelentetik a közszemle ideje alatt.

Arad, 1909. november 6.

A városi tanács.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kikölesőző, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Diamant Jenő

épület- és diszmű-bádogos.

Műhelye és kész áru raktára: Ká-zinczy-utca 1. (Polgári flusko-lával szemben.)

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű dugyökeresű bor- és csemegefaja

szőlő-oltványokat

valamint sima riparia portalis szőlővesszőket ajánl és gyökeres

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

4101

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Építetők és szőlőbirtokosok figyelmebe!

Pankotai Cementárugár

Lengyel Sándor és Társa.

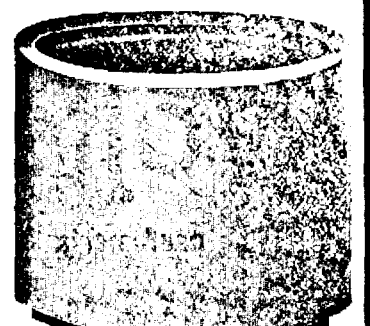
Elvállal:

Vasbeton és Beton.

Itató és itató jászlak. Viz és törköly, stb. tartányok. Kút- és vízellátások. Utatörzsek és hidak, Csatornázások. Alapozások és minden e szakmába vágó munkák készítését a helyszínen.

Szállít:

Cementosöveket különböző méretekben. Kutasöveket. Tetőfedő hornyolt cserepet. Vályukat különböző méretekre. Szőlőbirtokba eső, víz és permatozó kádakat. Cementlapokat. Pincze földemekeket. Portland cementet.

8021